

Екінші деңгейдегі банктердің және "Қазақстан Даму Банкі" акционерлік қоғамының бухгалтерлік есепті жүргізуі жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2007 жылғы 24 желтоқсан N 152 Қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2008 жылғы 22 қаңтарда Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне N 5109 болып енгізілді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2020 жылғы 21 қыркүйектегі № 109 қаулысымен

Ескерту. Қаулының күші жойылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 21.09.2020 № 109 (16.12.2020 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Қолданушылардың назарына!!!

Қаулының қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз.

Екінші деңгейдегі банктердің және "Қазақстан Даму Банкі" акционерлік қоғамының бухгалтерлік есебін жетілдіру мақсатында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Қоса беріліп отырған Екінші деңгейдегі банктердің және "Қазақстан Даму Банкі" акционерлік қоғамының бухгалтерлік есепті жүргізуі жөніндегі нұсқаулық бекітілсін.

2. Осы қаулы 2008 жылғы 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізіледі.

3. Бухгалтерлік есеп департаменті (Шалғымбаева Н.Т.):

1) Заң департаментімен (Шәріпов С.Б.) бірлесіп осы қаулыны Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеу шараларын қабылдасын;

2) осы қаулы Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелген күннен бастап он күндік мерзімде оны Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің мүдделі бөлімшелеріне, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің аумақтық филиалдарына, Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігіне, "Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы" заңды тұлғалар бірлестігіне, екінші деңгейдегі банктерге және "Қазақстан Даму Банкі" акционерлік қоғамына жіберсін.

4. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары Д.Т. Ақышевқа жүктелсін.

*Ұлттық Банк
Төрағасы*

Екінші деңгейдегі банктердің және "Қазақстан Даму банкі" акционерлік қоғамының бухгалтерлік есеп жүргізуі жөніндегі нұсқаулық

Ескерту. Бүкіл мәтін бойынша: тараулар параграфтардың тақырыптарының нөмірлері алдында "§" деген белгімен толықтырылды, "Саудаға арналған", "саудаға арналған" деген сөздер тиісінше "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын", "әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын" деген сөздермен ауыстырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80, 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулыларымен.

1-тарау. Жалпы ережелер

Ескерту. 1-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1. Осы Екінші деңгейдегі банктердің және "Қазақстан Даму банкі" акционерлік қоғамының бухгалтерлік есеп жүргізуі жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі – Нұсқаулық) "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы" 1995 жылғы 30 наурыздағы, "Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" 2007 жылғы 28 ақпандағы Қазақстан Республикасының заңдарына, Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6793 тіркелген "Екінші деңгейдегі банктердегі, ипотекалық ұйымдардағы және "Қазақстан Даму Банкі" акционерлік қоғамындағы бухгалтерлік есептің үлгі шот жоспарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2011 жылғы 31 қаңтардағы № 3 қаулысына, халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес әзірленді және екінші деңгейдегі банктердің, "Қазақстан Даму Банкі" акционерлік қоғамының және бұдан бұрын еншілес банк болған заңды тұлғаның (бұдан әрі – банктер) бухгалтерлік есеп жүргізуін нақтылайды.

Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2. Осы Нұсқаулықта 1994 жылғы 27 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде (Жалпы бөлім), 1999 жылғы 1 шілдедегі Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде (Ерекше бөлім), "Қазақстан Республикасындағы вексель айналысы туралы" 1997 жылғы 28

сәуірдегі Қазақстан Республикасының Заңында, Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 1015 тіркелген "Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінің вексельдер есебін жүргізу ережесін бекіту жөнінде" 1999 жылғы 15 қарашадағы № 396 және Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13071 тіркелген "Екінші деңгейдегі банктердің және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың аударым және жай вексельдермен операциялар жүргізуі қағидаларын бекіту туралы" 2015 жылғы 31 желтоқсандағы № 261 Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының қаулыларында көзделген ұғымдар, сондай-ақ мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) дисконт (жеңілдік) – қаржы активінің/міндеттемесінің бастапқы құны (есептелген сыйақыны қоспағанда) және инвестор (сатып алушы) үшін болашақ кезеңдердің кірістерін/шығыстарын құрайтын өтеу сомасы арасында туындайтын теріс айырма сомасы;

2) кредиттік дериватив – активті жеке сатуды қолдамай, актив бойынша кредиттік тәуекелді бір тараптан (бенефициардан) басқа тарапқа (гарантқа) ауыстыруға мүмкіндік беретін қаржы құралы;

3) кредиттік-дефолт свопы – екіжақты қаржы құралы, мұнда бірінші тарап (кредиттік-дефолт свопы мәмілесі бойынша сатып алушы) кезеңдік төлемдерді басқа тарапқа (кредиттік-дефолт свопы мәмілесі бойынша сатушыға) кредиттік жағдайдың басталуына негізделген төлемге айырбас ретінде жүргізеді;

4) сыйлықақы – қаржы активінің/міндеттемесінің бастапқы құны (есептелген сыйақыны қоспағанда) және инвестор (сатып алушы) үшін болашақ кезеңдердің шығыстарын/кірістерін құрайтын өтеу сомасы арасында туындайтын оң айырма сомасы;

5) сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) амортизациясы – сыйлықақының немесе дисконттың (жеңілдіктің) сомасын пайыздың тиімді мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып банктің кірістеріне немесе шығыстарына біртіндеп жатқызу.

Ескерту. 2-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен

3. Банктер жасайтын операциялардың бухгалтерлік есебі халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының және осы Нұсқаулықтың талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

4. Осы Нұсқаулықта халықаралық қаржылық есептілік талаптарына сәйкес мәміле жасау күнгі және мәміле бойынша есеп айырысу күнгі қаржы активтерін сатып алудың және сатудың үлгі мәмілелерін есепке алу әдістері қолданылады.

Осы тармақта көрсетілген қаржы активтерін сатып алудың және сатудың үлгі мәмілелерін есепке алу әдістерінің бірін таңдау банктің есеп саясатында айқындалады.

5. Банктің бухгалтерлік есеп жүргізуді реттейтін ішкі құжаттарында көзделген тәртіппен "Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" 2007 жылғы 28 ақпандағы Қазақстан Республикасы Заңының және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарына қайшы келмейтін бөлігінде банкішілік транзиттік шоттарды пайдалануға және қосымша бухгалтерлік жазбалар жасауға жол беріледі.

Шетел валютасын, қаржы құралдарын, тазартылған бағалы металдарды, туынды қаржы құралдарын және басқа да активтерді валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруіне немесе олардың әділ құнының өзгеруіне байланысты қайта бағалаудан болған кірістердің және шығыстардың сомаларын өткізілген және (немесе) өткізілмеген кірістер және (немесе) шығыстар деп бөлместен банктің жүргізілетін операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізуді реттейтін ішкі құжаттарында көзделген тәртіппен көрсетуге жол беріледі.

Банктің шетел валютасымен және тазартылған бағалы металдарымен операцияларды бухгалтерлік есепте шетел валютасының және тазартылған бағалы металдардың валюталық позициясы және қарсы құны шоттарын пайдаланбастан көрсетуге мүмкіндік беретін автоматтандырылған қосалқы есеп болған кезде, шетел валютасындағы операциялардың сомаларын жоғарыда көрсетілген шоттарды пайдаланбастан көрсетуге жол беріледі.

Сыйақы түріндегі кірістер мен шығыстар 9 "Қаржы құралдары" халықаралық қаржылық есептілік стандартына (IFRS) сәйкес пайыздың тиімді мөлшерлемесі әдісі пайдаланыла отырып танылады.

Ескерту. 5-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

2-тарау. Шетел валютасындағы және тазартылған бағалы металдардағы активтер мен міндеттемелерді қайта бағалау жөніндегі операциялардың бухгалтерлік есебі

Ескерту. 2-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

6. Активтерді және шетел валютасындағы міндеттемелерді қайта бағалау банктің есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен және тәртіпте жүзеге асырылады.

7. Шетел валютасындағы активтерді 21 "Валюталардың айырбастау бағамдарының өзгеруінің әсері" халықаралық қаржылық есептілік стандартына (IAS) сәйкес қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық ұзақ позицияның) қарсы құны"

Кт 4703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер",

сондай-ақ өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша әділ құнды түзету бойынша оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 1456 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету шоты"

1457 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету шоты"

Кт 3561 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын қайта бағалау резервтері";

2) теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт 5703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық қысқа позицияның) қарсы құны",

сондай-ақ өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша әділ құнды түзету бойынша теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт 3561 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын қайта бағалау резервтері"

Кт 1456 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету шоты"

1457 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету шоты".

Шетел валютасындағы активтерді 21 "Валюталардың айырбастау бағамдарының өзгеруінің әсері" халықаралық қаржылық есептілік стандартына (IAS) сәйкес қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 5703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық қысқа позицияның) қарсы құны";

2) теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық ұзақ позицияның) қарсы құны"

Кт 4703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер".

Ескерту. 7-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

8. Тазартылған қымбат металдардағы активтерді және міндеттемелерді әділ құны бойынша қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

тазартылған қымбат металдардың әділ құны олардың есепке алынған құнынан жоғары болған жағдайда:

Дт 1010 "Тазартылған қымбат металдар"

Кт 2872 "Тазартылған қымбат металдар бойынша ұзақ позиция",
сонымен бір мезгілде:

Дт 1874 "Тазартылған қымбат металдардың теңгемен көрсетілген қарсы құны (тазартылған қымбат металдар бойынша ұзақ позиция)"

Кт 4704 "Тазартылған қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс",

тазартылған қымбат металдардың есепке алынған құны олардың әділ құнынан жоғары болған жағдайда:

Дт 1873 "Тазартылған қымбат металдар бойынша қысқа позиция"

Кт 1010 "Тазартылған қымбат металдар",
сонымен бір мезгілде:

Дт 5704 "Тазартылған қымбат металдарды қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған шығыс"

Кт 2873 "Тазартылған қымбат металдардың (тазартылған қымбат металдар бойынша қысқа позиция) теңгемен қарсы құны".

9. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

3-тарау. Шетел валютасымен дилингтік операциялардың бухгалтерлік есебі

Ескерту. 3-тарау жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-параграф. Шетел валютасын сатып алу бойынша спот мәмілелерін мәміле жасалған күн бойынша есепке алу

10. Шетел валютасын сатып алу бойынша спот мәмілесі жасалған күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

шетел валютасындағы талаптар сомасына:

Дт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша ұзақ валюталық позиция";

сатып алу бағамы бойынша теңгемен міндеттемелер сомасына:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық ұзақ позицияның) қарсы құны"

Кт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттеме";

бір мезгілде шетел валютасының сатып алу бағамының есепке алу бағамынан айырмашылығы болған жағдайда туындайтын айырмаға мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

шетел валютасын сатып алу бағамы есепке алу бағамынан асып кеткен жағдайда:

Дт 5530 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 1859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық ұзақ позицияның) қарсы құны";

есепке алу бағамы шетел валютасын сатып алу бағамынан асып кеткен жағдайда:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық ұзақ позицияның) қарсы құны"

Кт 4530 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша кірістер".

11. Шетел валютасын сатып алу бойынша спот мәмілесі банктің есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы бойынша қайта бағаланған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруінің теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт 5703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар"

Кт 1859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық ұзақ позицияның) қарсы құны";

2) валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруінің оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық ұзақ позицияның) қарсы құны"

Кт 4703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер".

12. Осы Нұсқаулықтың 11-тармағына сәйкес қайта бағалау жүргізілгеннен кейін шетел валютасын сатып алу бойынша спот мәмілесін валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шетел валютасын сатып алу үшін аударылатын теңгемен сомаға:

Дт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттеме"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар";

2) сатып алынатын шетел валютасының сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар".

2-параграф. Шетел валютасын сатып алу бойынша спот мәмілелерін есеп айырысу күні бойынша есепке алу

13. Шетел валютасын сатып алу бойынша спот мәмілесі жасалған күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шетел валютасын сатып алу бойынша шетел валютасындағы шартты талаптар сомасына:

Дт 6405 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты талаптар"

Кт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция";

2) шетел валютасын сатып алу бойынша теңгемен шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6905 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер".

14. Шетел валютасын сатып алу бойынша спот мәмілесі банктің есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы бойынша қайта бағаланған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруінің теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт 5703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар"

Кт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттеме";

2) валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруінің оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар"

Кт 4703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер";

3) валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамының оң және теріс өзгеруі бойынша ең аз қалдық сомасына:

Дт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар".

15. Шетел валютасын сатып алу бойынша спот мәмілесін валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шетел валютасын сатып алу бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6905 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция";

2) шетел валютасын сатып алу бойынша шартты талаптар сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6405 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты талаптар";

3) теңгемен және шетел валютасындағы сомаға, сондай-ақ шетел валютасын қайта бағалау сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар";

4) шетел валютасын сатып алу бағамы есептік бағамынан асып кеткен кезде

Дт 5530 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 2859 "Валюталық позицияның қарсы құны";

5) шетел валютасының есептік бағамы сатып алу бағамынан асып кеткен кезде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық ұзақ позицияның) қарсы құны"

Кт 4530 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша кірістер";

6) бұрын орындалған қайта бағалауды қалпына келтіру:

Дт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 5703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар"

немесе

Дт 4703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер"

Кт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар".

3-параграф. Шетел валютасын сату бойынша спот мәмілелерін мәміле жасау күні бойынша есепке алу

16. Шетел валютасын сату бойынша спот мәмілесі жасалған күні сату бағамы бойынша талаптар мен міндеттемелер сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

шетел валютасындағы міндеттемелер сомасына:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша қысқа валюталық позиция"

Кт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттеме";

теңгемен талаптар сомасына:

Дт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық қысқа позицияның) қарсы құны";

бір мезгілде шетел валютасын сату бағамының есептік бағамнан айырмасы болған жағдайда туындайтын айырмаға мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шетел валютасының есептік бағамы сату бағамынан асып кеткен кезде:

Дт 5530 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Дт 2859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық қысқа позицияның) қарсы құны";

2) шетел валютасын сату бағамы есептік бағамынан асып кеткен кезде:

Дт 2859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық қысқа позицияның) қарсы құны"

Дт 4530 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша кірістер".

17. Шетел валютасын сату бойынша спот мәмілесі банктің есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы бойынша қайта бағаланған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруінің теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт 2859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық қысқа позицияның) қарсы құны"

Кт 4703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер";

2) валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруінің оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 5703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық қысқа позицияның) қарсы құны".

18. Осы Нұсқаулықтың 17-тармағына сәйкес қайта бағалау жүргізілгеннен кейін шетел валютасын сату бойынша спот мәмілесін валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) өткізілетін шетел валютасының сомасына:

Дт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттеме"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар";

2) шетел валютасын өткізгені үшін алынған теңгемен сомаға:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар".

4-параграф. Шетел валютасын сату бойынша спот мәмілелерін есеп айырысу күні бойынша есепке алу

18-1. Шетел валютасын сату бойынша спот мәмілесі жасалған күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шетел валютасын сату бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6905 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер";

2) шетел валютасын сату бойынша шартты талаптар сомасына:

Дт 6405 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты талаптар"

Кт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция".

18-2. Шетел валютасын сату бойынша спот мәмілесі банктің есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамы бойынша қайта бағаланған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруінің теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар"

Кт 4703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер";

2) валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамының өзгеруінің оң бағамдық айырма сомасына:

Дт 5703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар"

Кт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттеме";

3) валюталарды айырбастаудың нарықтық бағамының оң және теріс өзгеруі бойынша ең аз қалдық сомасына:

Дт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттеме"

Кт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар".

18-3. Шетел валютасын сату бойынша спот мәмілесін валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шетел валютасын сату бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6905 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция";

2) шетел валютасын сату бойынша шартты талаптар:

Дт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6405 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты талаптар";

3) шетел валютасындағы және теңгемен сомаға, сондай-ақ шетел валютасын қайта бағалау сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар";

4) шетел валютасының есептік бағамы сату бағамынан асып кеткен кезде:

Дт 5530 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық қысқа позицияның) қарсы құны";

5) шетел валютасын сату бағамы есептік бағамынан асып кеткен кезде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен (валюталық ұзақ позицияның) қарсы құны"

Кт 4530 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша кірістер";

б) бұрын орындалған қайта бағалауды қалпына келтіру:

Дт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттеме"

Дт 5703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар"

немесе

Дт 4703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер"

Дт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар".

4-тарау. Салым операцияларының бухгалтерлік есебі

Ескерту. 4-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

19. Банк салымдарына бастапқы және/немесе қосымша ақша жарнасын салған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) банк салымы шарты бойынша ақша сомасына:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Дт 2021 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талап ету бойынша салымдары"

2022 "Шетелдік орталық банктердің талап ету бойынша салымдары"

Кт 2023 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары"

2121 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің мерзімді салымдары"

2122 "Шетелдік орталық банктердің мерзімді салымдары"

2123 "Басқа банктердің мерзімді салымдары (бір айға дейінгі)"

2124 "Басқа банктердің қысқа мерзімді салымдары (бір жылға дейінгі)"

2125 "Басқа банктерден бір түнге тартылған салымдар"

2127 "Басқа банктердің ұзақ мерзімді салымдары"

2130 "Басқа банктердің міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2133 "Басқа банктердің шартты салымдары"

2205 "Жеке тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2206 "Жеке тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"

2207 "Жеке тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"

2208 "Жеке тұлғалардың шартты салымдары"

2211 "Занды тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2215 "Занды тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"

2217 "Занды тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"

2219 "Занды тұлғалардың шартты салымдары";

2) жеңілдік сомасына:

Дт 2140 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен, шетелдің орталық банктерінен және басқа банктерден тартылған салымдар бойынша дисконт"

2239 "Клиенттерден тартылған салымдар бойынша дисконт"

Дт 2021 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талап ету бойынша салымдары"

2022 "Шетелдік орталық банктердің талап ету бойынша салымдары"

Кт 2023 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары"

2121 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің мерзімді салымдары"

2122 "Шетелдік орталық банктердің мерзімді салымдары"

2123 "Басқа банктердің мерзімді салымдары (бір айға дейінгі)"

2124 "Басқа банктердің қысқа мерзімді салымдары (бір жылға дейінгі)"

2125 "Басқа банктерден бір түнге тартылған салымдар"

2127 "Басқа банктердің ұзақ мерзімді салымдары"

2130 "Басқа банктердің міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2133 "Басқа банктердің шартты салымдары"

2205 "Жеке тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2206 "Жеке тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"

2207 "Жеке тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"

2208 "Жеке тұлғалардың шартты салымдары"

2211 "Занды тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2215 "Занды тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"

2217 "Занды тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"

2219 "Занды тұлғалардың шартты салымдары",

сыйлықақы сомасына:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 2139 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен, шетелдің орталық банктерінен және басқа банктерден тартылған салымдар бойынша сыйлықақы"

2238 "Клиенттерден тартылған салымдар бойынша сыйлықақы".

Ескерту. 19-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

20. Банктің есеп саясатында белгіленген кезеңділікке сәйкес банктік салым шарты бойынша сыйақы есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) теңгемен сыйақы есептеу кезінде:

Дт 5121 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талап ету бойынша салымдар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5122 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің мерзімді салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5123 "Шетелдік орталық банктердің талап ету бойынша салымдар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5124 "Шетелдік орталық банктердің мерзімді салымдар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5125 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5126 "Басқа банктердің қысқа мерзімді салымдары (бір айға дейінгі) бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5127 "Басқа банктердің қысқа мерзімді салымдары (бір жылға дейінгі) бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5128 "Басқа банктердің ұзақ мерзімді салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5130 "Басқа банктердің міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5133 "Басқа банктердің шартты салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5211 "Клиенттердің талап ету бойынша салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5215 "Клиенттердің қысқа мерзімді салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5217 "Клиенттердің ұзақ мерзімді салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5219 "Клиенттердің шартты салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

Кт 2702 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2712 "Басқа банктердің мерзімді салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2714 "Басқа банктердің шартты салымдары бойынша есептелген

шығыстар"

2719 "Клиенттердің шартты салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2720 "Клиенттердің талап ету бойынша салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2721 "Клиенттердің мерзімді салымдары бойынша есептелген шығыстар";

2) шетел валютасымен сыйақы есептеу кезінде:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

Кт 2702 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2712 "Басқа банктердің мерзімді салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2714 "Басқа банктердің шартты салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2719 "Клиенттердің шартты салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2720 "Клиенттердің талап ету бойынша салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2721 "Клиенттердің мерзімді салымдары бойынша есептелген шығыстар",

сонымен бір мезгілде, теңгедегі қарсы құн сомасына:

Дт 5121 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талап ету бойынша салымдар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5122 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің мерзімді салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5123 "Шетелдік орталық банктердің талап ету бойынша салымдар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5124 "Шетелдік орталық банктердің мерзімді салымдар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5125 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5126 "Басқа банктердің қысқа мерзімді салымдары (бір айға дейінгі) бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5127 "Басқа банктердің қысқа мерзімді салымдары (бір жылға дейінгі) бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5128 "Басқа банктердің ұзақ мерзімді салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5130 "Басқа банктердің міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5133 "Басқа банктердің шартты салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5211 "Клиенттердің талап ету бойынша салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5215 "Клиенттердің қысқа мерзімді салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5217 "Клиенттердің ұзақ мерзімді салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5219 "Клиенттердің шартты салымдары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен қарсы құны (қысқа валюталық позиция)".

Ескерту. 20-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

21. Банктік салым шартында көзделген міндеттемелердің жалпы сомасына банк салымы бойынша есептелген сыйақы сомасын капиталдандыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 2702 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары бойынша есептелген шығыстары"

2712 "Басқа банктердің мерзімді салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2714 "Басқа банктердің шартты салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2719 "Клиенттердің шартты салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2720 "Клиенттердің талап ету бойынша салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2721 "Клиенттердің мерзімді салымдары бойынша есептелген шығыстар"

Кт 2021 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талап ету бойынша салымдары"

2022 "Шетелдік орталық банктердің талап ету бойынша салымдары"

2023 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары"

2121 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің мерзімді салымдары"

- 2122 "Шетелдік орталық банктердің мерзімді салымдары"
- 2123 "Басқа банктердің қысқа мерзімді салымдары (бір айға дейінгі)"
- 2124 "Басқа банктердің қысқа мерзімді салымдары (бір жылға дейінгі)"
- 2125 "Басқа банктерден бір түнге тартылған салымдар"
- 2127 "Басқа банктердің ұзақ мерзімді салымдары"
- 2130 "Басқа банктердің міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"
- 2133 "Басқа банктердің шартты салымдары"
- 2205 "Жеке тұлғалардың талап етуге дейінгі салымдары"
- 2206 "Жеке тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"
- 2207 "Жеке тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"
- 2208 "Жеке тұлғалардың шартты салымдары"
- 2211 "Занды тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"
- 2215 "Занды тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"
- 2217 "Занды тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"
- 2219 "Занды тұлғалардың шартты салымдары".

Ескерту. 21-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

22. Банктің есеп саясатында белгіленген кезеңділікке сәйкес банк салымы бойынша жеңілдіктер/сыйлықақылар амортизациясы кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) теңгедегі жеңілдік амортизациясы сомасына:

Дт 5138 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен, шетелдің орталық банктерінен және басқа банктерден тартылған салымдар бойынша дисконт амортизациясы бойынша шығыстар"

5236 "Клиенттерден тартылған салымдар бойынша дисконт амортизациясы бойынша шығыстар"

Кт 2140 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен, шетелдің орталық банктерінен және басқа банктерден тартылған салымдар бойынша дисконт"

2239 "Клиенттерден тартылған салымдар бойынша дисконт";

2) шетел валютасындағы жеңілдік амортизациясы сомасына:

1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

2140 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен, шетелдің орталық банктерінен және басқа банктерден тартылған салымдар бойынша дисконт"

2239 "Клиенттерден тартылған салымдар бойынша дисконт",
сонымен бір мезгілде, теңгедегі қарсы құн сомасына:
Дт 5138 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен, шетелдік
орталық банктерден және басқа банктерден тартылған
салымдар бойынша дисконт амортизациясы бойынша
шығыстар"

5236 "Клиенттерден тартылған салымдар бойынша дисконт
амортизациясы бойынша шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен қарсы құны (қысқа
валюталық позиция)";

3) теңгедегі сыйлықақы амортизациясы сомасына:

Дт 2139 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен, шетелдік
орталық банктерден және басқа банктерден тартылған
салымдар бойынша сыйлықақы"

2238 "Клиенттерден тартылған салымдар бойынша сыйлықақы "

Кт 4270 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен, шетелдік
орталық банктерден және басқа банктерден тартылған
салымдар бойынша сыйлықақы амортизациясы бойынша
кірістер"

4440 "Клиенттерден тартылған салымдар бойынша сыйлықақы
амортизациясы бойынша кірістер";

4) шетел валютасындағы сыйлықақы амортизациясы сомасына:

Дт 2139 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен, шетелдік
орталық банктерден және басқа банктерден тартылған
салымдар бойынша сыйлықақы"

2238 "Клиенттерден тартылған салымдар бойынша сыйлықақы"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша ұзақ валюталық позиция",
сонымен бір мезгілде теңгедегі қарсы құн сомасына:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны
(валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4270 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен, шетелдік
орталық банктерден және басқа банктерден тартылған
салымдар бойынша сыйлықақы амортизациясы бойынша
кірістер"

4440 "Клиенттерден тартылған салымдар бойынша сыйлықақы
амортизациясы бойынша кірістер".

23. Банк салымы бойынша есептелген сыйақы сомасын төлеу кезінде
мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 2702 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары бойынша

есептелген шығыстар"

2712 "Басқа банктердің мерзімді салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2714 "Басқа банктердің шартты салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2719 "Клиенттердің шартты салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2720 "Клиенттердің талап ету бойынша салымдары бойынша есептелген шығыстар"

2721 "Клиенттердің мерзімді салымдары бойынша есептелген шығыстар"

Кт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары".

Ескерту. 23-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

24. Банк салымы сомасын енгізу күні салымшыға сыйақы төлеу кезінде төленген сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1792 "Алынған заемдар және салымдар бойынша алдын ала төленген сыйақы"

Кт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары".

N 1792 "Алынған заемдар және салымдар бойынша алдын ала төленген сыйақы" баланстық шотындағы қалдық есептеу әдісіне сәйкес шығысқа жатқызылуы тиіс.

25. Банк тартқан банк салымы бойынша салымшыға негізгі борыш сомасын қайтарған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 2021 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талап ету бойынша салымдары"

2022 "Шетелдік орталық банктердің талап ету бойынша

салымдары"

2023 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары

2121 "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің мерзімді салымдары"

2122 "Шетелдік орталық банктердің мерзімді салымдары"

2123 "Басқа банктердің қысқа мерзімді салымдары (бір айға дейінгі)"

2124 "Басқа банктердің қысқа мерзімді салымдары (бір жылға дейінгі)"

2125 "Басқа банктерден бір түнге тартылған салымдар"

2127 "Басқа банктердің ұзақ мерзімді салымдары"

2130 "Басқа банктердің міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2133 "Басқа банктердің шартты салымдары"

2205 "Жеке тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2206 "Жеке тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"

2207 "Жеке тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"

2208 "Жеке тұлғалардың шартты салымдары"

2211 "Занды тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2215 "Занды тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"

2217 "Занды тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"

2219 "Занды тұлғалардың шартты салымдары"

Кт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары".

Ескерту. 25-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

5-тарау. Қарыз операцияларының бухгалтерлік есебі

Ескерту. 5-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

26. Теңгемен және шетелдік валютамен банк заемдарын берген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) егер берілген банк заемының сомасы өтелетін банк заемының сомасына тең болған жағдайда:

нақты берілген ақша сомасына:

Дт 1301 "Басқа банктердің корреспонденттік шоттары бойынша овердрафт заемдар"

1302 "Басқа банктерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1303 "Басқа банктерге берілген заемдар"

1304 "Басқа банктерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1407 "Клиенттерге факторинг"

1411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1429 "Клиенттерге берілген басқа да заемдар"

Кт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары";

клиентке банк заемын алған сәтке дейін банк заемын алуға байланысты комиссиялық шығыстар түрінде келтірілген шығыстар сомасына (жеңілдік сомасына):

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 1312 "Басқа банктерге берілген заемдар бойынша дисконт"

1434 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша дисконт";

2) егер берілген банк заемының сомасы өтелуге тиіс банк заемының сомасынан аз болған жағдайда:

нақты берілген ақша сомасына:

Дт 1301 "Басқа банктердің корреспонденттік шоттары бойынша овердрафт заемдар"

1302 "Басқа банктерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1303 "Басқа банктерге берілген овернайт заемдар"

1304 "Басқа банктерге берілген ұзақ мерзімді заемдар";

1407 "Клиенттерге факторинг"

1411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1429 "Клиенттерге берілген басқа да заемдар"

Кт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары";

жеңілдік сомасына:

Дт 1301 "Басқа банктердің корреспонденттік шоттары бойынша овердрафт заемдар"

1302 "Басқа банктерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1303 "Басқа банктерге берілген овернайт заемдар"

1304 "Басқа банктерге берілген ұзақ мерзімді заемдар";

1407 "Клиенттерге факторинг"

1411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1429 "Клиенттерге берілген басқа да заемдар"

Кт 1312 "Басқа банктерге берілген заемдар бойынша дисконт"

1434 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша дисконт".

Банк заемы шарты № 7339 "Әр түрлі құндылықтар және құжаттар" баланстан тыс шотта 1 (бір) теңге шартты құны бойынша көрсетіледі.

Ескерту. 26-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

27. Кепіл шарты негізінде, банк заемын қамтамасыз етуге қабылданған мүлік құнының сомасына (теңгемен және сол сияқты шетел валютасымен), мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Кіріс 7250 "Қамтамасыз етуге (кепілге) қабылданған мүлік".

28. Егер заемшының міндеттемелерін қамтамасыз ету ретінде кепілдік қабылданса, қабылданған кепілдік сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 6075 "Қабылданған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар"

Кт 6575 "Қабылданған кепілдіктер бойынша азаюы мүмкін талаптар".

29. Банк заемы бойынша қамтамасыз ету ретінде заемшының банктік шотында орналастырылған ақшаны қабылдаған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2205 "Жеке тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"
2206 "Жеке тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"
2207 "Жеке тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"
2208 "Жеке тұлғалардың шартты салымдары"
2211 "Занды тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"
2215 "Занды тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"
2217 "Занды тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"
2219 "Занды тұлғалардың шартты салымдары"
2222 "Арнайы мақсаттағы еншілес ұйымдардың салымдары"
Кт 2213 "Жеке тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"
2223 "Занды тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"
2240 "Клиенттердің міндеттемелерін қамтамасыз ету (қардарлық, қарымжы) ретінде қабылданған ақшаны сақтау шоты".

30. Банк кредит желісін ашқан немесе банктік заем шартына сәйкес болашақта банк заемын берген кезде пайдаланылмаған лимит немесе берілмеген банк заемы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 6125 "Болашақта берілетін қайтарып алынбайтын заемдар бойынша шартты талаптар"
6126 "Болашақта берілетін қайтарып алынатын заемдар бойынша шартты талаптар"
Кт 6625 "Болашақта берілетін қайтарып алынбайтын заемдар бойынша шартты міндеттемелер"
6626 "Болашақта берілетін қайтарып алынатын заемдар бойынша шартты міндеттемелер".

Банктік заем шартына сәйкес банк заемының кезекті сомасын берген кезде банктің болашақта банк заемдарын беру бойынша шартты міндеттемелері берілген банк заемы сомасына азайтылады және мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 6625 "Болашақта берілетін қайтарып алынбайтын заемдар бойынша шартты міндеттемелер"
6626 "Болашақта берілетін қайтарып алынатын заемдар бойынша шартты міндеттемелер"
Кт 6125 "Болашақта берілетін қайтарып алынбайтын заемдар бойынша шартты талаптар"
6126 "Болашақта берілетін қайтарып алынатын заемдар бойынша шартты талаптар".

31. Банктің есеп саясатында белгіленген кезеңділікке сәйкес банк заемдары бойынша сыйақы және жеңілдік амортизациясын (дисконт) есептеу кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) теңгемен сыйақы есептеген кезде:

Дт 1730 "Басқа банктерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер"

1740 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер"

Кт 4301 "Басқа банктерге берілген овердрафт заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4302 "Басқа банктерге берілген қысқа мерзімді заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4303 "Басқа банктерге берілген овернайт заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4304 "Басқа банктерге берілген ұзақ мерзімді заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4407 "Клиенттерге факторинг бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4428 "Клиенттерге берілген өзге де заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер";

2) шетел валютасымен сыйақы есептеген кезде:

Дт 1730 "Басқа банктерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер"

1740 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша ұзақ валюталық позиция";

бір мезгілде теңгедегі қарсы құн сомасына:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4301 "Басқа банктерге берілген овердрафт заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4302 "Басқа банктерге берілген қысқа мерзімді заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4303 "Басқа банктерге берілген овернайт заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4304 "Басқа банктерге берілген ұзақ мерзімді заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4407 "Клиенттерге факторинг бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4428 "Клиенттерге берілген өзге де заемдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер";

3) теңгедегі дисконтты амортизациялау кезінде:

Дт 1312 "Басқа банктерге берілген заемдар бойынша дисконт"

1434 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша дисконт"

Кт 4312 "Басқа банктерге берілген заемдар бойынша дисконт амортизациясы бойынша кірістер"

4434 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша дисконт амортизациясы бойынша кірістер";

4) шетел валютасындағы дисконтты амортизациялау кезінде:

Дт 1312 "Басқа банктерге берілген заемдар бойынша дисконт"

1434 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша дисконт"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша ұзақ валюталық позиция";

бір мезгілде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4312 "Басқа банктер берген заемдар бойынша дисконт амортизациясы бойынша кірістер"

4434 "Клиенттерге берілген заемдар бойынша дисконт амортизациясы бойынша кірістер".

Ескерту. 31-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

32. Клиент банк заемы бойынша есептелген сыйақыны төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Қолма-қол нысанда ақша енгізген кезде:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

Кт 2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары";

2) заемшы банк заемы бойынша есептелген сыйақы сомасын алдын ала төлеген кезде:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 2792 "Ұсынылған заемдар бойынша сыйақыны алдын ала төлеу";

3) есептелген сыйақы бойынша берешекті өтеген кезде:

Дт 2010 "Корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2792 "Ұсынылған заемдар бойынша сыйақыны алдын ала төлеу"

Кт 1730 "Басқа банктерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер"

1740 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер".

Ескерту. 32-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

33. Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын, берілген банк заемдарын қайта бағалау кезінде банктің есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) банк заемының әділ құны оның есепке алынған құнынан асып кеткен кезде айырма сомасына:

Дт 1310 "Басқа банктерге берілген заемның құнын оң түзету шоты"

1430 "Клиенттерге берілген заемның құнын оң түзету шоты"

Кт 4310 "Басқа банктерге берілген заемның құнын оң түзету түріндегі кірістер"

4430 "Клиенттерге берілген заемның құнын оң түзету түріндегі кірістер";

2) банк заемының есепке алынған құны оның әділ құнынан асып кеткен кезде айырма сомасына:

Дт 5057 "Басқа банктерге берілген заемның құнын теріс түзету түріндегі шығыстар"

5232 "Клиенттерге берілген заемның құнын теріс түзету түріндегі шығыстар"

Кт 1311 "Басқа банктерге берілген заемның құнын теріс түзету шоты"

1431 "Клиенттерге берілген заемның құнын теріс түзету шоты";

3) банк заемының әділ құнын есепке алынған оң және теріс түзету сомасына:

Дт 1311 "Басқа банктерге берілген заемның құнын теріс түзету шоты"

1431 "Клиенттерге берілген заемның құнын теріс түзету шоты"

Кт 1310 "Басқа банктерге берілген заемның құнын оң түзету шоты"

1430 "Клиенттерге берілген заемның құнын оң түзету шоты";

4) шетел валютасындағы банк заемының әділ құны оның есепке алынған құнынан асып кеткен кезде айырма сомасына:

Дт 1310 "Басқа банктерге берілген заемның құнын оң түзету шоты"

1430 "Клиенттерге берілген заемның құнын оң түзету шоты"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша ұзақ валюталық позиция";

бір мезгілде, теңгемен:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4310 "Басқа банктерге берілген заемның құнын оң түзету түріндегі кірістер"

4430 "Клиенттерге берілген заемның құнын оң түзету түріндегі кірістер";

5) банк заемының есепке алынған құны оның әділ құнынан асып кеткен кезде айырма сомасына:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

Кт 1311 "Басқа банктерге берілген заемның құнын теріс түзету шоты"

1431 "Клиенттерге берілген заемның құнын теріс түзету шоты";

бір мезгілде, теңгемен:

Дт 5057 "Басқа банктерге берілген заемның құнын теріс түзету түріндегі шығыстар"

5232 "Клиенттерге берілген заемның құнын теріс түзету түріндегі шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен қарсы құны (қысқа валюталық позиция)";

б) банк заемының әділ құнын есепке алынған оң (теріс) түзету сомасына:

Дт 1311 "Басқа банктерге берілген заемның құнын теріс түзету шоты"

1431 "Клиенттерге берілген заемның құнын теріс түзету шоты"

Кт 1310 "Басқа банктерге берілген заемның құнын оң түзету шоты"

1430 "Клиенттерге берілген заемның құнын оң түзету шоты".

Ескерту. 33-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

33-1. Сату үшін басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздар құны банктің есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен қайта бағаланады және келесі көрсетілген бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады.

қарыздардың әділ құны олардың есептік құнынан асып кеткен кезде:

Дт 1332 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздардың әділ құнын оң түзету шоты"

Кт 3563 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздардың қайта бағалау резервтері";

қарыздардың есептік құны олардың әділ құнынан асып кеткен кезде:

Дт 3563 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздардың қайта бағалау резервтері"

Кт 1333 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздардың әділ құнын теріс түзету шоты";

бағалы қағаздардың әділ құнының есепте тұрған оң (теріс) түзету сомасына:

Дт 1333 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздардың әділ құнын теріс түзету шоты"

Кт 1332 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздардың әділ құнын оң түзету шоты".

Қарыздар бойынша қайта бағалау осы Нұсқаулықтың 31-тармағына сәйкес қарыздар бойынша сыйақы есептеліп, дисконт амортизацияланғаннан кейін жүргізіледі.

Ескерту. 33-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

34. Валюталық баламасы белгіленген теңгедегі банк заемдарын қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) валюта айырбастаудың нарықтық бағамы ұлғайған кезде:

Дт 1411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1424 "Заемдар бойынша клиенттердің мерзімі өткен берешегі"

1740 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер"

1741 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы"

4705 "Заемдардың валюталық баламасын белгілей отырып теңгемен заемдарды қайта бағалаудан түскен кіріс";

2) валюта айырбастаудың нарықтық бағамы азайған кезде:

Дт 5705 "Заемдардың валюта баламасын белгілей отырып теңгемен есептелген заемдарды қайта бағалау шығысы"

Кт 1411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1424 "Заемдары бойынша клиенттердің мерзімі өткен берешегі"

1740 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер"

1741 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы".

35. Егер банктік қарыз шартында банктік қарыз бойынша төлемдерді теңгемен индекстеу көзделсе, банктік қарыз шартында өзгеше белгіленбеген жағдайда, банктің есеп саясатында белгіленген мерзімдерде банктік қарыз қалдықтарын қайта бағалау жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң индекстелген кезде:

Дт 1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді қарыздар"

1740 "Клиенттерге берілген қарыздар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер"

Кт 4703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер";

2) теріс индекстелген кезде:

Дт 5703 "Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар"

Кт 1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді қарыздар"

1740 "Клиенттерге берілген қарыздар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер".

Ескерту. 35-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

36. Банк заемы бойынша негізгі борышты өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

Кт 2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары";

бір мезгілде:

Дт 2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 1407 "Клиенттерге факторинг"

1411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1429 "Клиенттерге берілген басқа да заемдар";

қолма-қол емес нысанда ақша енгізген жағдайда:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 1407 "Клиенттерге факторинг"

1301 "Басқа банктердің корреспонденттік шоттары бойынша овердрафт заемдар"

1302 "Басқа банктерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1303 "Басқа банктерге берілген овернайт заемдар"

1304 "Басқа банктерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1429 "Клиенттерге берілген басқа да заемдар".

Ескерту. 36-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

37. Кредиттік желі ұсыну туралы шартқа сәйкес банк заемы бойынша негізгі борышты өтеу кезінде болашақта банк заемдарын беру бойынша шартты міндеттемелер банк заемы өтеу сомасына ұлғайтылады және мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 6125 "Болашақта берілетін қайтарып алынбайтын заемдар бойынша шартты талаптар"

6126 "Болашақта берілетін қайтарып алынатын заемдар бойынша шартты талаптар"

Кт 6625 "Болашақта берілетін қайтарып алынбайтын заемдар бойынша шартты міндеттемелер"

6626 "Болашақта берілетін қайтарып алынатын заемдар бойынша шартты міндеттемелер".

38. Банк заемын және сыйақыны толық өтеу, құжаттарды (банк заемы шартын, кепілдік шартын, міндеттемелерді орындауды қамтамасыз ету шартын, сондай-ақ кепіл затына құқық белгілейтін құжаттар, олардың техникалық құжаттамалары және заемшыға міндетті қайтаруға жататын басқа да құжаттарды) және қабылданған кепіл құнын, қабылданған кепілдік сомасын, банк заемы бойынша қамтамасыз ету болып табылатын ақшаны есептен шығару кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

кепіл затының құнын есептен шығарған кезде:

Шығыс 7250 "Қамтамасыз етуге (кепілге) қабылданған мүлік",
құжаттарды есептен шығарған кезде:

Шығыс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар",
қабылданған кепілдік сомасын есептен шығарған кезде:

Дт 6575 "Қабылданған кепілдіктер бойынша талаптардың азаю мүмкіндігі"

Кт 6075 "Қабылданған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар",

банк заемы бойынша қамтамасыз ету болып табылатын ақшаны есептен шығару кезінде:

Дт 2213 "Жеке тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету

болып табылатын салым"

2223 "Заңды тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2240 "Клиенттердің міндеттемелерін қамтамасыз ету (қардарлық, қарымжы) ретінде қабылданған ақшаны сақтау шоты"

Кт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2205 "Жеке тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2206 "Жеке тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"

2207 "Жеке тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"

2208 "Жеке тұлғалардың шартты салымдары"

2211 "Заңды тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2215 "Заңды тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"

2217 "Заңды тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"

2219 "Заңды тұлғалардың шартты салымдары"

2222 "Арнайы мақсаттағы еншілес ұйымдардың салымдары".

39. Егер банктік заем шартымен белгіленген мерзім басталғанда заемшы есептелген сыйақыны төлемесе, есептелген, бірақ төленбеген сыйақы сомасы мерзімі өткен активтер шотына жатқызылады және мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1731 "Басқа банктерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы"

1741 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы"

Кт 1730 "Басқа банктерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер"

1740 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер".

Ескерту. 39-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

40. Егер заемшы мерзімі болған кезде банк заемы бойынша негізгі борышты өтемесе, өтелмеген негізгі борыштың сомасы мерзімі өткен активтердің шотына жатқызылады және мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1306 "Басқа банктердің заемдар бойынша мерзімі өткен берешегі"

1424 "Клиенттердің заем бойынша мерзімі өткен берешегі"

Кт 1301 "Басқа банктердің корреспонденттік шоттары бойынша овердрафт заемдар"

1302 "Басқа банктерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1303 "Басқа банктерге берілген овернайт заемдар"

1304 "Басқа банктерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1407 "Клиенттерге факторинг"

1411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1429 "Клиенттерге берілген басқа да заемдар".

Ескерту. 40-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

41. Егер банктік қарыз шартында тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімпұл) есептеу көзделсе және тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл) "Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" 2007 жылғы 28 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес актив ұғымының анықтамасына сәйкес келсе, тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл) сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1879 "Есептелген тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл)"

Кт 4900 "Тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл)".

Ескерту. 41-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

41-1. Егер банктік қарыз шартында қарыздар және қаржы лизингі бойынша негізгі қарыздың мерзімі өткен бөлігіне сыйақы есептеу көзделсе, қарыздар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақының "Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" 2007 жылғы 28 ақпандағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес актив ұғымының анықтамасына сәйкес келетін сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1731 "Басқа банктерге берілген қарыздар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы"

1741 "Клиенттерге берілген қарыздар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы"

Кт 4306 "Қарыздар бойынша басқа банктердің мерзімі өткен берешегі бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер"

4424 "Клиенттердің заемдар бойынша мерзімі өткен берешегі бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

Ескерту. 41-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

42. Банк заемы бойынша мерзімі өткен сыйақы және тұрақсыздық айыбын (айыппұл, өсімпұл) төлеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 1731 "Басқа банктерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы"

1741 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы"

1879 "Есептелген тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл)".

Ескерту. 42-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

43. Банк заемы бойынша мерзімі өткен негізгі борышты төлеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 1306 "Заемдары бойынша басқа банктердің мерзімі өткен берешегі"

1424 "Заемдары бойынша клиенттердің мерзімі өткен берешегі".

Ескерту. 43-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

44. Банк қарыздар бойынша күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервтер (провизиялар) құрған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 5452 "Басқа банктерге берілген қарыздар және қаржы лизингі бойынша резервтерге (провизияларға) ақша бөлу"

5455 "Клиенттерге берілген қарыздар және қаржы лизингі бойынша резервтерге (провизияларға) ақша бөлу"

Кт 1319 "Басқа банктерге берілген қарыздар және қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар)"

1428 "Клиенттерге берілген қарыздар және қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар).

3564 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздар бойынша зиянды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)".

Ескерту. 44-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

45. Банк қарыздар бойынша күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервтер (провизиялар) азайған (жойылған) кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1319 "Басқа банктерге берілген қарыздар және қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар)"

1428 "Клиенттерге берілген қарыздар және қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар).

3564 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздар бойынша зиянды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)"

Кт 4952 "Басқа банктерге берілген заемдар мен қаржы лизингі бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден болатын кірістер"

4955 "Клиенттерге берілген заемдар мен қаржы лизингі бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден болатын кірістер".

Ескерту. 45-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

46. Банк мерзімі өткен банк қарызын және ол бойынша сыйақыны банктің ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен және мерзімде баланстан есептен шығару туралы шешім қабылдаған жағдайда мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) теңгедегі банк заемының және төленбеген мерзімі өткен сыйақының негізгі сомасына:

Дт 1319 "Басқа банктерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар)"

1428 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар)"

Кт 1306 "Заемдар бойынша басқа банктердің мерзімі өткен берешегі"

1424 "Заемдар бойынша клиенттердің мерзімі өткен берешегі"

1731 "Басқа банктерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы"

1741 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы";

2) шетел валютасындағы банк заемының және төленбеген, мерзімі өткен сыйақының негізгі сомасына:

Дт 2858 "Шетел валютасы бойынша ұзақ валюталық позициясы"

Кт 1306 "Заемдар бойынша басқа банктердің мерзімі өткен берешегі"

1424 "Заемдар бойынша клиенттердің мерзімі өткен берешегі"

1731 "Басқа банктерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы"

1741 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша мерзімі өткен сыйақы";

бір мезгілде теңгедегі қарсы құн сомасына:

Дт 1319 "Басқа банктерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар)"

1428 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша резервтер"

Кт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)".

Ескерту. 46-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

46-1. Банк мерзімі өткен сату үшін басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын банк қарызын және ол бойынша сыйақыны банктің ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен және мерзімде баланстан есептен шығару туралы шешім қабылдаған жағдайда мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 3564 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздар бойынша зиянды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)"

Кт 3563 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздардың қайта бағалау резервтері";

бір мезгілде:

Дт 1333 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қарыздардың әділ құнын теріс түзету шоты"

Кт 1302 "Басқа банктерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1304 "Басқа банктерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

1411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар".

Ескерту. 46-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

47. Алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн

өткен соң қолданысқа енгізіледі).

48. Алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

49. Алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

6-тарау. Бағалы қағаздармен операциялардың бухгалтерлік есебі

Ескерту. 6-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-параграф. Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын, сатып алынған борыштық бағалы қағаздарды есепке алу

Ескерту. 1-параграф жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

50. Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздарды сатып алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

әділ құнына (борыштық бағалы қағаздар бойынша осы қағаздардың номиналдық құнынан аспайтын әділ құнына):

Дт 1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар";

бір мезгілде борыштық бағалы қағаздар бойынша мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

сыйлықақы сомасына:

Дт 1206 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар";

дисконт сомасына:

Дт 1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1205 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт";

алдыңғы ұстаушы есептеген сыйақы сомасына:

Дт 1744 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар".

51. Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақыны (тиесілі кірісті) және сыйлықақыны (дисконтты) амортизациялауды есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйақы (тиесілі кіріс) сомасына:

Дт 1744 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер"

Кт 4201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер";

2) амортизациялауға жататын сыйлықақы сомасына:

Дт 5305 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы амортизациясының шығыстары"

Кт 1206 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

3) амортизациялауға жататын дисконт сомасына:

Дт 1205 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

Кт 4202 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконтты амортизациялау кірістері".

52. Банктің есеп саясатында белгіленген мерзімділікпен әділ құны бойынша борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздар құнына қайта бағалау жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады.

1) бағалы қағаздардың әділ құны олардың есептік құнынан асып кеткен кезде:

Дт 1208 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету шоты"

Кт 4709 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылмаған кіріс";

2) бағалы қағаздардың есептік құны олардың әділ құнынан асып кеткен кезде:

Дт 5709 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылмаған шығыс"

Кт 1209 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету шоты";

3) бағалы қағаздардың әділ құнына есептелген оң (теріс) түзету сомасына:

Дт 1209 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету шоты"

Кт 1208 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету шоты".

Осы Нұсқаулықтың 51-тармағына сәйкес борыштық бағалы қағаздар бойынша жарияланған сыйақыға (тиесілі кіріске) және сыйлықақыны (дисконтты) амортизациялауға есептеу жүргізілгеннен кейін борыштық бағалы қағаздар бойынша қайта бағалау жүргізіледі.

53. Эмитент бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны (тиесілі кірісті) өтеу кезінде алынған сыйақы (тиесілі кіріс) сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар"

Кт 1744 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер".

54. Борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздарды сату кезінде жарияланған сыйақыны, сыйлықақыны (дисконтты) амортизациялауды есептегеннен кейін және әділ құны бойынша борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздарды қайта бағалаған соң осы Нұсқаулықтың 51 және 52-тармақтарына сәйкес мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт 1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1206 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

2) амортизацияланбаған дисконт сомасына:

Дт 1205 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

Кт 1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар";

3) әділ құны бойынша бағалы қағаздарды жинақталған оң қайта бағалау сомасына:

Дт 1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1208 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету шоты";

4) әділ құны бойынша бағалы қағаздарды жинақталған теріс қайта бағалау сомасына:

Дт 1209 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету шоты"

Кт 1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар";

5) әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздарды сату туралы мәміле сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар"

Кт 1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1744 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынған бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер";

6) әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздарды сату туралы мәміле сомасы олардың есептік құнынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар"

Кт 4510 "Бағалы қағаздарды сатып алу-сату бойынша кірістер";

7) әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың есептік құны бағалы қағаздарды сату туралы мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт 5510 "Бағалы қағаздарды сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар";

8) бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 4709 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылмаған кіріс"

Кт 5709 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылмаған шығыс"

4733 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы және басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылған кірістер";

9) бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 4709 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылмаған кіріс"

5733 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы және басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылған шығыстар"

Кт 5709 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылмаған шығыс".

2-параграф. Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздарды есепке алу

Ескерту. 2-параграф жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

55. Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздарды сатып алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құнына (борыштық бағалы қағаздар бойынша осы қағаздардың номиналдық құнынан аспайтын әділ құнына) :

Дт 1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар";

бір мезгілде борыштық бағалы қағаздар бойынша мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

сыйлықақы сомасына:

Дт 1454 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар";

дисконт сомасына:

Дт 1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1453 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт";

алдыңғы ұстаушы есептеген сыйақы сомасына:

Дт 1746 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар".

56. Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын, сатып алынған борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздар (артықшылықты акциялар) бойынша сыйақыны (тиесілі кірісті) және сыйлықақыны (дисконтты) амортизациялауды есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйақы (тиесілі кіріс) сомасына:

Дт 1746 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер"

Кт 4452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер";

2) амортизациялауға жататын сыйлықақы сомасына:

Дт 5306 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша сыйлықақыны амортизациялау бойынша шығыстар"

Кт 1454 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

3) амортизациялауға жататын дисконт сомасына:

Дт 1453 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

Кт 4453 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша дисконтты амортизациялау бойынша кірістер".

57. Банктің есеп саясатында белгіленген мерзімділікпен әділ құны бойынша борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздар құнына қайта бағалау жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) бағалы қағаздардың әділ құны олардың есептік құнынан асып кеткен кезде:

Дт 1456 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету шоты"

Кт 3561 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнын қайта бағалау резервтері";

2) бағалы қағаздардың есептік құны олардың әділ құнынан асып кеткен кезде:

Дт 3561 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнын қайта бағалау резервтері"

Кт 1457 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету шоты";

3) бағалы қағаздардың әділ құнына есептелген оң (теріс) түзету сомасына:

Дт 1457 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету шоты"

Кт 1456 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету шоты".

Осы Нұсқаулықтың 56-тармағына сәйкес борыштық бағалы қағаздар бойынша жарияланған сыйақыға (тиесілі кіріске) және сыйлықақыға (дисконтқа) амортизациялауды есептеу жүргізілгеннен кейін борыштық бағалы қағаздар бойынша қайта бағалау жүргізіледі.

58. Эмитент борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны (тиесілі кірісті) өтеу кезінде алынған сыйақы (тиесілі кіріс) сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар"

Кт 1746 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер".

59. Борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздарды сату кезінде жарияланған сыйақыны, сыйлықақыны (дисконтты) амортизациялауды есептегеннен кейін және әділ құны бойынша борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздарды қайта бағалаған соң осы Нұсқаулықтың 56 және 57-тармақтарына сәйкес мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) борыштық бағалы қағаздар бойынша:

амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт 1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1454 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

амортизацияланбаған дисконт сомасына:

Дт 1453 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы дисконт"

Кт 1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар";

2) борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздар бойынша:

әділ құны бойынша бағалы қағаздарды жинақталған оң қайта бағалау сомасына:

Дт 1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1456 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету шоты";

әділ құны бойынша бағалы қағаздарды жинақталған теріс қайта бағалау сомасына:

Дт 1457 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету шоты"

Кт 1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар";

әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздарды сату бойынша мәміле сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар"

Кт 1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1746 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер";

әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздарды сату туралы мәміле сомасы олардың есептік құнынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар"

Кт 4510 "Бағалы қағаздарды сатып алу-сату бойынша кірістер";

әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың есептік құны бағалы қағаздарды сату туралы мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт 5510 "Бағалы қағаздарды сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар";

әділ құны бойынша борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 3561 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнын қайта бағалау резервтері"

Кт 4733 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы және басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылған кірістер";

әділ құны бойынша борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 5733 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы және басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылған шығыстар"

Кт 3561 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнын қайта бағалау резервтері";

әділ құны бойынша үлестік бағалы қағаздарды қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 3561 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнын қайта бағалау резервтері "

Кт 3599 "Бөлінбеген таза кіріс (жабылмаған шығын)";

әділ құны бойынша үлестік бағалы қағаздарды қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 3599 "Бөлінбеген таза кіріс (жабылмаған шығын)"

Кт 3561 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнын қайта бағалау резервтері".

60. Эмитент әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды өтеген кезде сыйақыны, сыйлықақыны (дисконтты) амортизациялауды есептегеннен кейін және әділ құны бойынша борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаған соң осы Нұсқаулықтың 56 және 57 -тармақтарына сәйкес мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) борыштық бағалы қағаздар эмитентінен келіп түскен ақша сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2010 "Корреспонденттік шоттар"

Кт 1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1746 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер";

2) әділ құны бойынша борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 3561 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнын қайта бағалау резервтері"

Кт 4733 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы және басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылған кірістер";

3) әділ құны бойынша борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 5733 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы және басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болатын іске асырылған шығыстар"

Кт 3561 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнын қайта бағалау резервтері".

61. Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құнмен есептелінетін борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздар бойынша күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервтер (провизиялар) құрған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 5464 "Бағалы қағаздар бойынша резервтерге (провизияларға) ақша бөлу"

Кт 3562 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша зиянды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)".

Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құнмен есептелінетін борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздар бойынша күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервтер (провизиялар) азайған (жойылған) кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3562 "Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша зиянды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)"

Кт 4954 "Бағалы қағаздар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден алынған кірістер".

62. Шетел валютасындағы борыштық және (немесе) үлестік бағалы қағаздармен операциялар жүргізу кезінде бухгалтерлік жазбалар валюта

позициясы және қарсы құн есепшоттарын (1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция", 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)", 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция", 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)") пайдалана отырып жүзеге асырылады.

3-параграф. Амортизацияланған құны бойынша сатып алынған бағалы қағаздарды есепке алу

Ескерту. 3-параграф жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

63. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сатып алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады :

1) мәміле бойынша шығындарды ескере отырып бағалы қағаздардың әділ құнына (олардың номиналдық құнынан аспайтын):

Дт 1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2010 "Корреспонденттік есепшоттар";

2) сыйлықақы сомасына:

Дт 1483 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2010 "Корреспонденттік есепшоттар";

3) дисконт сомасына:

Дт 1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1482 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша дисконт";

4) алдыңғы ұстаушы есептеген сыйақы сомасына:

Дт 1745 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2010 "Корреспонденттік есепшоттар".

64. Банктің есеп саясатында белгіленген мерзімділікпен сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйақыны және сыйлықақы (дисконттың) амортизациясын есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйақы сомасына:

Дт 1745 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер"

Кт 4481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша сыйақыны алумен байланысты кірістер";

2) сыйлықақы сомасына:

Дт 5308 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша сыйлықақыны амортизациялау бойынша шығыстар"

Кт 1483 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

3) дисконт сомасына:

Дт 1482 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша дисконт"

Кт 4482 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша дисконтты амортизациялау бойынша кірістер".

65. Эмитент борыштық бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2010 "Корреспонденттік есепшоттар"

Кт 1745 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер".

66. Борыштық бағалы қағаздарды сату кезінде борыштық бағалы қағаздардың жарияланған сыйақысы және сыйлықақы (дисконт) амортизациясы есептелгеннен кейін осы Нұсқаулықтың 64-тармағына сәйкес мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт 1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1483 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

2) амортизацияланбаған дисконт сомасына:

Дт 1482 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша дисконт"

Кт 1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар";

3) амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздарды сату бойынша мәміле сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2010 "Корреспонденттік есепшоттар"

Кт 1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар"

1745 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер";

4) амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын борыштық бағалы қағаздарды сату туралы мәміле сомасы олардың есептік құнынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2010 "Корреспонденттік есепшоттар"

Кт 4510 "Бағалы қағаздарды сату-сатып алу бойынша кірістер";

5) амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздардың есептік құнының бағалы қағаздарды сату туралы мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт 5510 "Бағалы қағаздарды сату-сатып алу бойынша шығыстар"

Кт 1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар".

67. Амортизацияланған құнмен есептелінетін борыштық бағалы қағаздар бойынша күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервтер (провизиялар) құрған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 5464 "Бағалы қағаздар бойынша резервтерге (провизияларға) ақша бөлу"

Кт 1486 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша зиянның орнын жабуға резервтер (провизиялар)".

68. Амортизацияланған құнмен есептелінетін борыштық бағалы қағаздар бойынша күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервтер (

провизиялар) азайған (жойылған) кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1486 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша зиянның орнын жабуға резервтер (провизиялар)".

Кт 4954 "Бағалы қағаздар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден кірістер".

69. Эмитент борыштық бағалы қағаздардың құнын өтеу кезінде жарияланған сыйақы және сыйлықақының немесе дисконттың амортизациясын есептегеннен кейін борыштық бағалы қағаздардың эмитентінен түскен ақша сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2010 "Корреспонденттік есепшоттар"

Кт 1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар"

1745 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер".

70. Құнсызданған борыштық бағалы қағаздар қалыптастырылған резервтер (провизиялар) есебінен есептен шығарылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1486 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша зиянның орнын жабуға резервтер (провизиялар)"

Кт 1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар".

1745 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер".

Дисконттың және (немесе) сыйлықақының амортизацияланбаған бөлігінің сомасына бухгалтерлік жазбалар осы Нұсқаулықтың 66-тармағына сәйкес жүзеге асырылады.

71. Шетел валютасындағы борыштық бағалы қағаздармен операциялар жүргізу кезінде бухгалтерлік жазбалар валюта позициясы және қарсы құн шоттарын (1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция",

1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)", 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция",

2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)") пайдалана отырып жүзеге асырылады.

4-параграф. Банк айналысқа шығарған бағалы қағаздарды есепке алу

Ескерту. 4-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

72. Банк бағалы қағаздарды айналысқа шығарған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) облигацияларды іске асыру сомасына (олардың номиналды құнынан аспайтын):

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2010 "Корреспонденттік есепшоттар"

Кт 2301 "Айналысқа шығарылған облигациялар"

2303 "Айналысқа шығарылған өзге бағалы қағаздар"

2406 "Реттелген облигациялар";

2) сыйлықақы сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2010 "Корреспонденттік есепшоттар"

Кт 2304 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"

2403 "Айналысқа шығарылған реттелген облигациялар бойынша сыйлықақы";

3) дисконт сомасына:

Дт 2305 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

2404 "Айналысқа шығарылған реттелген облигациялар бойынша дисконт"

Кт 2301 "Айналысқа шығарылған облигациялар"

2303 "Айналысқа шығарылған өзге бағалы қағаздар"

2406 "Реттелген облигациялар".

73. Банктің есеп саясатында белгіленген мерзімділікпен банк айналысқа шығарған бағалы қағаздар бойынша сыйақы және сыйлықақы (жеңілдік) амортизациясын есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

сыйақы сомасына:

Дт 5301 "Айналысқа шығарылған облигациялар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5303 "Айналысқа шығарылған өзге де бағалы қағаздар"

бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

5406 "Реттелген облигациялар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

Кт 2730 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша есептелген шығыстар"

2756 "Реттелген облигациялар бойынша есептелген шығыстар", сыйлықақының амортизация сомасына:

Дт 2304 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"

2403 "Айналысқа шығарылған реттелген облигациялар бойынша сыйлықақы"

Кт 4454 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы амортизациясының кірістері"

4455 "Айналысқа шығарылған реттелген облигациялар бойынша сыйақы амортизациясы бойынша кірістер",

дисконттың амортизация сомасына:

Дт 5307 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша дисконт амортизациясының шығыстары"

5404 "Айналысқа шығарылған реттелген облигациялар бойынша дисконт амортизациясы бойынша шығыстар"

Кт 2305 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

2404 "Айналысқа шығарылған реттелген облигациялар бойынша дисконт".

74. Банк айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 2730 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша есептелген шығыстар"

2756 "Реттелген облигациялар бойынша есептелген шығыстар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2010 "Корреспонденттік есепшоттар".

75. Банк айналысқа шығарылған бағалы қағаздарды өтеу кезінде сыйақы және сыйлықақы/дисконт амортизациясын есептегеннен кейін мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

банк төлеген ақша сомасына:

Дт 2301 "Айналысқа шығарылған облигациялар"

2303 "Айналысқа шығарылған өзге бағалы қағаздар"

2406 "Реттелген облигациялар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"
1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"
2010 "Корреспонденттік есепшоттар".

6-1-тарау. Динамикалық резервтердің бухгалтерлік есебі

Ескерту. 6-1-тарау жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

75-1. Динамикалық резервтерді тану қажеттігі туындаған немесе бұрын танылған динамикалық резервтер ұлғайтылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3599 "Бөлінбеген таза пайда (жабылмаған зиян)"
Кт 3400 "Динамикалық резервтер".

75-2. Бұрын танылған динамикалық резервтер азайтылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3400 "Динамикалық резервтер"
Кт 3599 "Бөлінбеген таза пайда (жабылмаған зиян)".";

7-тарау. РЕПО және кері РЕПО операцияларының бухгалтерлік есебі

Ескерту. 7-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

76. РЕПО операцияларын жүзеге асыру кезінде мәміле сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"
1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"
Кт 2255 "Бағалы қағаздармен "РЕПО" операциялары".

77. РЕПО операциясы бойынша сыйақы түрінде шығыстарды есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 5250 "Бағалы қағаздармен "РЕПО" операциялары бойынша сыйақы алуға байланысты шығыстар"
Кт 2725 "Бағалы қағаздармен "РЕПО" операциялары бойынша есептелген шығыстар".

78. РЕПО операциясы бойынша бұрын берілген бағалы қағаздарды алған кезде РЕПО операциясы бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыстар

сомасына және РЕПО операциясын жабу сомасына (осы мәміле жасалған кезде белгіленген мәмілелерді жабу құны) мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 2255 "Бағалы қағаздармен "РЕПО" операциялары".

2725 "Бағалы қағаздармен "РЕПО" операциялары бойынша есептелген шығыстар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар".

79. Кері РЕПО операциясын жасаған кезде (бағалы қағаздарды сатып алу кезінде) операция сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1461 "Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар".

Ескерту. 79-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

80. Кері РЕПО операциясы бойынша сыйақы есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1748 "Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары бойынша есептелген кірістер"

Кт 4465 "Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары бойынша сыйақыны алуға байланысты кірістер".

81. Кері РЕПО операциясы бойынша бұрын берілген бағалы қағаздарды алған кезде кері РЕПО операциясы бойынша есептелген сыйақы сомасына және кері РЕПО операциясын жабу сомасына (осы мәміле жасалған кезде белгіленген мәмілелерді жабу құны) мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

Кт 1461 "Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары"

1748 "Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары бойынша есептелген кірістер".

Ескерту. 81-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

82. Шетел валютасымен РЕПО және кері РЕПО операциялары жүзеге асырылған кезде валюталық позиция және қарсы құн (1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция", 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)", 2858 "Шетел валютасы

бойынша валюталық ұзақ позиция", 2859 "Шетел валютасының теңгемен қарсы құны (қысқа валюталық позиция)") шоттарын пайдалана отырып бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады.

8-тарау. Тазартылған қымбат металдарды сатып алу және сату операцияларының бухгалтерлік есебі

Ескерту. 8-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

83. Тазартылған қымбат металдарды сатып алу бойынша спот мәмілесін жасаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) тазартылған қымбат металдарды сатып алу бойынша шартты талаптар сомасына:

Дт 6415 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты талаптар"

Кт 6998 "Тазартылған қымбат металдармен мәмілелер бойынша позиция";

тазартылған қымбат металдарды сатып алу бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6998 "Тазартылған қымбат металдармен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6915 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер";

2) тазартылған қымбат металдарды теңгеге сатып алу бойынша талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар"

Кт 2872 "Тазартылған қымбат металдар бойынша ұзақ позиция";
бір мезгілде:

Дт 1874 "Тазартылған қымбат металдардың теңгедегі (тазартылған қымбат металдар бойынша ұзақ позициясының) қарсы құны"

Кт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттемелер".

Тазартылған қымбат металдардың әділ құны мен сатып алу құны арасында айырма туындаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

оң айырма сомасына:

Дт 1874 "Тазартылған қымбат металдардың теңгедегі (тазартылған қымбат металдар бойынша ұзақ позициясының) қарсы құны"

Кт 4540 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша кірістер";
теріс айырма сомасына:

Дт 5540 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 1874 "Тазартылған қымбат металдардың теңгедегі
(тазартылған қымбат металдар бойынша ұзақ
позициясының) қарсы құны";

3) тазартылған қымбат металдарды шетел валютасына сатып алу бойынша талаптар сомасына:

Дт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар"

Кт 2872 "Тазартылған қымбат металдар бойынша ұзақ позиция";

тазартылған қымбат металдарды шетел валютасына сатып алу бойынша міндеттемелер сомасына:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша қысқа валюталық позиция"

Кт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттемелер";

бір мезгілде:

Дт 1874 "Тазартылған қымбат металдардың теңгедегі
(тазартылған қымбат металдар бойынша ұзақ
позициясының) қарсы құны"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгедегі (қысқа валюталық
позицияның) қарсы құны".

Тазартылған қымбат металдардың әділ құны мен сатып алу құны арасында айырма туындаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

оң айырма сомасына:

Дт 1874 "Тазартылған қымбат металдардың теңгедегі
(тазартылған қымбат металдар бойынша ұзақ
позициясының) қарсы құны"

Кт 4540 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша кірістер";
теріс айырма сомасына:

Дт 5540 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгедегі (қысқа валюталық
позицияның) қарсы құны".

Ескерту. 83-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

84. Тазартылған қымбат металдарды сатып алу бойынша спот мәмілесін валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

тазартылған қымбат металдарды сатып алу бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6915 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 6998 "Тазартылған қымбат металдармен мәмілелер бойынша позиция";

тазартылған қымбат металдарды сатып алу бойынша шартты талаптар сомасына:

Дт 6998 "Тазартылған қымбат металдармен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6415 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты талаптар";

мәміле сомасына:

Дт 1010 "Тазартылған қымбат металдар"

Кт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар",
сонымен бір мезгілде:

Дт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттемелер"

5540 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

4540 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша кірістер".

Ескерту. 84-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80, 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулыларымен.

85. Тазартылған қымбат металдарды сату бойынша спот мәмілесін жасаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) тазартылған қымбат металдарды сату бойынша шартты талаптар сомасына:

Дт 6415 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты талаптар"

Кт 6998 "Тазартылған қымбат металдармен мәмілелер бойынша позиция";

тазартылған қымбат металдарды сату бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6998 "Тазартылған қымбат металдармен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6915 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер";

2) тазартылған қымбат металдарды теңгеге сату бойынша талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар"

Кт 2873 "Тазартылған қымбат металдардың теңгедегі
(тазартылған қымбат металдар бойынша қысқа

позицияның) қарсы құны";

бір мезгілде:

Дт 1873 "Тазартылған қымбат металдар бойынша қысқа позиция"

Кт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттемелер".

Тазартылған қымбат металдардың әділ құны мен сату құны арасында айырма туындаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

оң айырма сомасына:

Дт 5540 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 2873 "Тазартылған қымбат металдардың теңгедегі

(тазартылған қымбат металдар бойынша қысқа

позицияның) қарсы құны";

теріс айырма сомасына:

Дт 2873 "Тазартылған қымбат металдардың теңгедегі

(тазартылған қымбат металдар бойынша қысқа

позицияның) қарсы құны"

Кт 4540 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша кірістер";

3) тазартылған қымбат металдарды шетел валютасына сату бойынша талаптар сомасына:

Дт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша ұзақ валюталық позиция";

тазартылған қымбат металдарды шетел валютасына сату бойынша міндеттемелер сомасына:

Дт 1873 "Тазартылған қымбат металдар бойынша қысқа позиция"

Кт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттемелер";

бір мезгілде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгедегі (ұзақ валюталық

позицияның) қарсы құны"

Кт 2873 "Тазартылған қымбат металдардың теңгедегі

(тазартылған қымбат металдар бойынша қысқа

позицияның) қарсы құны".

Тазартылған қымбат металдардың әділ құны мен сату құны арасында айырма туындаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

оң айырма сомасына:

Дт 5540 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 2873 "Тазартылған қымбат металдардың теңгедегі

(тазартылған қымбат металдар бойынша қысқа

позицияның) қарсы құны";

теріс айырма сомасына:

Дт 2873 "Тазартылған қымбат металдардың теңгедегі

(тазартылған қымбат металдар бойынша қысқа позицияның) қарсы құны"

Кт 4540 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша кірістер".

Ескерту. 85-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

86. Тазартылған қымбат металдарды сату бойынша спот мәмілесін валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

тазартылған қымбат металдарды сату бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6915 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 6998 "Тазартылған қымбат металдармен мәмілелер бойынша позиция";

тазартылған қымбат металдарды сату бойынша шартты талаптар сомасына:

Дт 6998 "Тазартылған қымбат металдармен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6415 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты талаптар";

теңгемен көрсетілген және сатылатын тазартылған қымбат металдар үшін алынатын ақша сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

5540 "Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шығыстар"

Кт 1894 "Спот операциялары бойынша талаптар"

4540 Қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша кірістер";

бір мезгілде:

Дт 2894 "Спот операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1010 "Тазартылған қымбат металдар".

Ескерту. 86-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

9-тарау. Туынды қаржы құралдарымен операциялардың бухгалтерлік есебі

Ескерту. 9-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-параграф. Форвардтық мәмілелермен операцияларды есепке алу

Ескерту. 1-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

87. Форвард мәмілесі жасалған күні базалық активті сатып алуға және/немесе сатуға арналған форвард мәмілесінің талаптарына сәйкес шартты талаптар сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

- Дт 6205 "Бағалы қағаздар сатып алу жөніндегі шартты талаптар"
- 6305 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты талаптар"
- 6350 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты талаптар"
- 6405 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты талаптары"
- 6415 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты талаптары",
- Кт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"
- 6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"
- 6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позиция"
- 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позиция",

сонымен бір мезгілде, базалық активті сатып алуға және/немесе сатуға арналған форвард мәмілесінің талаптарына сәйкес шартты міндеттемелер сомасына:

- Дт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"
- 6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"
- 6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позиция"
- 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позиция"
- Кт 6705 "Бағалы қағаздар сатып алу жөніндегі шартты міндеттемелер"
- 6805 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты міндеттемелер"
- 6850 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты міндеттемелер"
- 6905 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер"
- 6915 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер".

Ескерту. 87-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

88. Банктің есеп саясатында белгіленген мерзімділікпен шетел валютасын сатып алу және/немесе сату бойынша форвард мәмілелерін әділ құны бойынша қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) форвард мәмілесінің әділ құнын оң өзгерту сомасына:

Дт 1892 "Форвард операциялары бойынша талаптар"

Кт 4560 "Бағалы қағаздар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

4570 "Шетел валютасы бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

4580 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

4594 "Басқа да туынды қаржы құралдарымен операцияларды қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кіріс";

2) форвард мәмілесінің әділ құнын теріс өзгерту сомасына:

Дт 5560 "Бағалы қағаздар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

5570 "Шетел валютасы бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

5580 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

5594 "Басқа да туынды қаржы құралдарымен операцияларды қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыс"

Кт 2892 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер";

3) форвард мәмілесінің әділ құнын оң/теріс түзету сомасына:

Дт 2892 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1892 "Форвард операциялары бойынша талаптар".

Ескерту. 88-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

89. Ашық позицияны жабу және/немесе форвард мәмілесін орындау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) базалық активті сатып алуға және/немесе сатуға арналған форвард мәмілесінің талаптарына сәйкес шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

шартты талаптар сомасына:

Дт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позиция"
6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позиция"
Кт 6205 "Бағалы қағаздар сатып алу жөніндегі шартты талаптар"
6305 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты талаптар"
6350 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты талаптар"
6405 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты талаптары"
6415 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты талаптары",
шартты міндеттемелер сомасына:
Дт 6705 "Бағалы қағаздар сатып алу жөніндегі шартты міндеттемелер"
6805 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты міндеттемелер"
6850 "Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты міндеттемелер"
6905 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер"
6915 "Тазартылған қымбат металдарды сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер",
Кт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"
6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"
6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позиция"
6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позиция";

2) банк немесе қарсы әріптес форвард мәмілесінің құнын (ашық позицияны ашу) нетто негізінде ақшамен өтеу кезінде:

форвард мәмілесінің теріс құны кезінде:

Дт 2892 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары",

форвард мәмілесінің оң құны кезінде:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"
Кт 1892 "Форвард операциялары бойынша талаптар";
3) базалық активті сатып алу бойынша форвард мәмілесін орындаған кезде:
Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"
1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"
1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"
1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар"
1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"
Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"
1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"
1892 "Форвард операциялары бойынша талаптар"
2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары";
4) базалық активті сату бойынша форвардтық мәмілені орындау кезінде:
Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"
1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"
2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары";
2892 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер"
Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"
1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"
1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"
1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"
1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар";
5) шетел валютасын сатып алуға/сатуға арналған форвард мәмілелерін қайта бағалаудан іске асырылған кірістер сомасына:
Дт 4560 "Бағалы қағаздар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"
4570 "Шетел валютасы бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"
4580 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

4594 "Басқа да туынды қаржы құралдарымен операцияларды қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кіріс";

Кт 4892 "Форвард операциялары бойынша кірістер"

5560 "Бағалы қағаздар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

5570 "Шетел валютасы бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

5580 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

5594 "Басқа да туынды қаржы құралдарымен операцияларды қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыс";

б) шетел валютасын сатып алуға/сатуға арналған форвард мәмілелерін қайта бағалаудан іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 4560 "Бағалы қағаздар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

4570 "Шетел валютасы бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

4580 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған кіріс"

4594 "Басқа да туынды қаржы құралдарымен операцияларды қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кіріс";

5892 "Форвард операциялары бойынша шығыстар"

Кт 5560 "Бағалы қағаздар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

5570 "Шетел валютасы бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

5580 "Тазартылған қымбат металдар бойынша форвардтық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс"

5594 "Басқа да туынды қаржы құралдарымен операцияларды қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыс".

Ескерту. 89-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80; 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

90. Шетел валютасымен форвард мәмілелермен операциялар жүргізу кезінде валюталық позициялар және қарсы құн (1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция", 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген

қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)", 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзақ позиция", 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық қысқа позиция)") шоттарын пайдалана отырып жүзеге асырылады.

2-параграф. Фьючерстік мәмілелер бойынша операцияларды есепке алу

Ескерту. 2-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

91. Базалық активті сатып алуға немесе сатуға арналған фьючерстік мәмілені жасау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) фьючерстік мәмілелердің шарттарына сәйкес шартты талаптар сомасына:

Дт 6210 "Фьючерс операциялары бойынша шартты талаптар"

Кт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер

бойынша позициясы"

6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша

позициясы";

2) фьючерстік мәмілелердің шарттарына сәйкес шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер

бойынша позициясы"

6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша

позициясы"

Кт 6710 "Фьючерс операциялары бойынша шартты міндеттемелер"

6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция".

Ескерту. 91-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

92. Фьючерстік мәмілелердің шарттарына сәйкес маржаны төлеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1852 "Бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларымен есеп айырысу"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары".

93. Базалық активті сатып алуға немесе сатуға арналған фьючерстік мәмілені әділ құны бойынша қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) фьючерстік мәміленің әділ құнын оң өзгерту сомасына:

Дт 1891 "Фьючерс операциялары бойынша талаптар"

Кт 4590 "Қаржы фьючерстерін қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кіріс";

2) фьючерстік мәміленің әділ құнының теріс өзгеру сомасына:

Дт 5590 "Қаржы фьючерстерін қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыс";

Кт 2891 "Фьючерс операциялары бойынша міндеттемелер";

3) фьючерстік мәміленің әділ құны есептелетін оң/теріс түзету сомасына:

Дт 2891 "Фьючерс операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1891 "Фьючерс операциялары бойынша талаптар".

Ескерту. 93-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

94. Банк қарсы әріптестің пайдасына/қарсы әріптес банктің пайдасына маржа сомасын төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) банк қосымша төлеген маржа сомасына:

Дт 1852 "Бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларымен есеп айырысу"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары";

2) қарсы әріптестен алынған маржа сомасына:

Дт 1852 "Бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларымен есеп айырысу"

Кт 2852 "Бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларымен есеп айырысулар";

3) қор биржасында/брокерде ашылған шоттан есептеуге рұқсат етілген маржаны есептен шығару кезінде:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

Кт 1852 "Бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларымен есеп айырысулар";

4) қор биржасы/брокер алған маржа сомасына:

Дт 2852 "Бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларымен есеп айырысулар"

Кт 1852 "Бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларымен есеп айырысу".

95. Фьючерстік мәміленің ашық позициясын жабу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) базалық активті сатып алуға және/немесе сатуға арналған фьючерстік мәміленің талаптарына сәйкес шартты талаптар сомасына:

Дт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

Кт 6210 "Фьючерс операциялары бойынша шартты талаптар";

2) базалық активті сатып алуға және/немесе сатуға арналған фьючерстік мәміленің талаптарына сәйкес шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6710 "Фьючерс операциялары бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы";

3) банк немесе қарсы әріптес фьючерс мәмілесінің құнын (ашық позицияны жабу) нетто негізінде ақшамен өтеу кезінде:

фьючерс мәмілесінің құнын нетто негізінде өтеу кезінде:

Дт 2891 "Фьючерс операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

1852 "Бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларымен есеп айырысу"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары",

қарсы әріптес фьючерс мәмілесін нетто негізінде қарсы әріптесті өтеу кезінде

:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

2852 "Бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларымен есеп айырысулар"

Кт 1852 "Бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушыларымен есеп айырысулар"

1891 "Фьючерс операциялары бойынша талаптар"

4) фьючерс мәмілелерін қайта бағалаудан болған іске асырылған кірістер мен шығыстар сомасына:

Дт 5891 "Фьючерс операциялары бойынша шығыс"

4590 "Қаржы фьючерстерін қайта бағалаудан түскен іске асырылмаған кіріс"

Кт 4891 "Фьючерс операциялары бойынша кірістер"

5590 "Фьючерс операцияларын қайта бағалаудан болған іске асырылмаған шығыс".

Ескерту. 95-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

96. Шетел валютасымен фьючерс мәмілелері бойынша операцияларды жүзеге асыру кезінде бухгалтерлік жазбалар валюталық позиция және қарсы құн шоттарын (1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция", 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)", 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзақ позиция", 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны") пайдалана отырып жүзеге асырылады.

3-параграф. Опцион мәмілелері бойынша операцияларды есепке алу

Ескерту. 3-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

97. Базалық активті сатып алуға/сатуға арналған "колл/пут" опционын сатып алу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған "колл/пут" опционының шарттарына сәйкес шартты талаптар сомасына:

Дт 6225 "Сатып алынған опцион операциялары – "колл/пут" бойынша шартты талаптар",

Кт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы",
сонымен бір мезгілде, шартты міндеттемелер сомасына сатып алынған "колл/пут" опционының шарттарына сәйкес:

Дт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

Кт 6725 "Сатып алынған опцион операциялары – "колл/пут" бойынша шартты міндеттемелер";

2) сатып алынған "колл/пут" опционы бойынша төленген сыйлықақы сомасына:

Дт 1893 "Опциондық операциялар бойынша талаптар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары".

Ескерту. 97-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

98. Банктің есеп саясатында белгіленген мерзімділікпен, сондай-ақ "колл/пут" опционын орындау күні сатып алынған "колл/пут" опционы әділ құны бойынша қайта бағаланады және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған "колл/пут" опционының әділ құнын оң өзгерту сомасына:

Дт 1893 "Опциондық операциялар бойынша талаптар"

Кт 4591 "Опцион операцияларын қайта бағалау бойынша іске асырылмаған кіріс";

2) сатып алынған "колл/пут" опционының әділ құнын теріс өзгерту сомасына:

Дт 5591 "Опцион операцияларын қайта бағалау бойынша іске асырылмаған шығыс"

Кт 1893 "Опциондық операциялар бойынша талаптар";

99. Ашық позицияны жабу күні сатып алынған "колл/пут" опционын орындау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған "колл/пут" опционының шарттары бойынша шартты талаптар сомасына:

Дт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер

бойынша позициясы"

6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

Кт 6225 "Сатып алынған опцион операциялары – "колл/пут" бойынша шартты талаптар",

сонымен бір мезгілде, сатып алынған опцион "колл/пут" шарттары бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6725 "Сатып алынған опцион операциялары – "колл/пут" бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен операциялар бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы";

2) "колл/пут" опцион (ашық позицияны жабу) құнын ақшамен өтеу кезінде:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

Кт 1893 "Опциондық операциялар бойынша талаптар";

3) сатып алынған "колл" опционының шарттары бойынша базалық активті сатып алу кезінде:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

1893 "Опциондық операциялар бойынша талаптар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары";

4) сатып алынған "пут" опционының шарттары бойынша базалық активті сату кезінде:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары";

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар"

1893 "Опциондық операциялар бойынша талаптар";

5) сатып алынған "колл/пут" опционы бойынша іске асырылған кіріс сомасына:

Дт 4591 "Опцион операцияларын қайта бағалау бойынша жұмсалмаған кіріс"

Кт 4893 "Опциондық операциялар бойынша кірістер"

5591 "Опциондық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар";

б) сатып алынған "колл/пут" опционы бойынша іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 4591 "Опцион операцияларын қайта бағалау бойынша жұмсалмаған кіріс"

5893 "Опцион операциялары бойынша шығыстар"

Кт 5591 "Опциондық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс".

Ескерту. 99-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80; 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

100. Базалық активті сатып алуға/сатуға арналған "колл/пут" опционын сату күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатылған "колл/пут" опционының талаптары бойынша шартты талаптардың сомасына:

Дт 6325 "Сатылған опцион операциялары – "колл/пут" – қарсы шот бойынша шартты талаптар"

Кт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер"

бойынша позициясы"
6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы",
сонымен бір мезгілде, сатылған "колл/пут" опционының талаптары бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

Кт 6825 "Сатылған опцион операциялары – "колл/пут" – қарсы шот бойынша шартты міндеттемелер";

2) сатылған "колл/пут" опционы бойынша алынған сыйақы сомасына:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

Кт 2893 "Опциондық операциялар бойынша міндеттемелер".

Ескерту. 100-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

101. Банктің есеп саясатымен белгіленген мерзімділікпен, сондай-ақ опцион мәмілесін орындау күні сатылған "колл/пут" опционының әділ құны бойынша қайта бағалау жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатылған "колл/пут" опционының әділ құнының оң өзгеру сомасына:

Дт 2893 "Опциондық операциялар бойынша міндеттемелер"

Кт 4591 "Опцион операцияларын қайта бағалау бойынша жұмсалмаған кіріс";

2) сатылған "колл/пут" опционының әділ құнының теріс өзгеру сомасына:

Дт 5591 "Опциондық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар"

Кт 2893 "Опциондық операциялар бойынша міндеттемелер".

102. Сатылған "колл/пут" опционын орындау кезінде ашық позицияны жабу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатылған "колл/пут" опционының талаптары бойынша шартты талаптар сомасына:

Дт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

Кт 6325 "Сатылған опцион операциялары - "колл/пут" - контрсчет" бойынша шартты талаптар",

сонымен бір мезгілде, сатылған "колл/пут" опционының талаптары бойынша шартты талаптар сомасына:

Дт 6825 "Сатылған опцион операциялары - "колл/пут" бойынша шартты міндеттемелер"

Кт 6996 "Басқа да активтермен мәмілелер бойынша позиция"

6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция"

6998 "Тазартылған қымбат металдармен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы";

2) "колл/пут" опционының құнын ақшамен өтеу кезінде (ашық позицияны жабу):

Дт 2893 "Опциондық операциялар бойынша міндеттемелер"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары";

3) сатылған "колл" опционының шарттары бойынша базалық активті сату кезінде:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

2893 "Опциондық операциялар бойынша міндеттемелер"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар";

4) сатылған "пут" опционының шарттары бойынша базалық активті сатып алу кезінде:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар"

2893 "Опциондық операциялар бойынша міндеттемелер"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары";

5) сатылған "колл/пут" опционы бойынша іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 4591 "Опцион операцияларын қайта бағалау бойынша жұмсалмаған кіріс"

Кт 4893 "Опциондық операциялар бойынша кірістер"

5591 "Опциондық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар";

б) сатылған "колл/пут" опционы бойынша іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 4591 "Опцион операцияларын қайта бағалау бойынша жұмсалмаған кіріс"

5893 "Опцион операциялары бойынша шығыстар"

Кт 5591 "Опциондық операцияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс".

Ескерту. 102-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80; 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

103. Опцион мәмілесі бойынша операцияларды шетел валютасында жүзеге асыру кезінде бухгалтерлік жазбалар валюталық позициялар және қарсы құны шоттарын (1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция", 1859 "Шетел валютасының теңгедегі қарсы құны (валюталық ұзын позиция)", 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзын позиция", 2859 "Шетел валютасының теңгедегі қарсы құны (валюталық ұзын позиция)") пайдалана отырып жүзеге асырылады.

4-параграф. Своп мәмілелерін есепке алу

Ескерту. 4-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

104. Мәміле жасау күнінде шетел валютасын кері сату арқылы сатып алу бойынша валюталық своп мәміле паспортының негізінде спот плюс форвард шарттарымен мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) теңге және шетел валютасындағы талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзақ позиция",

сонымен бір мезгілде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)"

Кт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер";

2) егер сатып алу бағамы есептік бағамнан төмен болған жағдайда:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4895 "Своп операциялары бойынша кірістер";

3) егер сатып алу бағамы есептік бағамнан жоғары болған жағдайда:

Дт 5895 "Своп операциялары бойынша шығыстар"

Кт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер";

4) шетел валютасын кері сату бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 6405 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты талаптар" (валюталық своп мәмілесі үшін бөлек жеке шот)

Кт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция";

шетел валютасындағы міндеттемелер сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6905 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер" (валюталық своп мәмілесі үшін бөлек жеке шот).

Ескерту. 104-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

105. Валюталау күні своп мәмілесін ашу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған шетел валютасы сомасына:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі

корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

Кт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар",

теңге сомасына:

Дт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі

корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары";

2) алынып тасталды.

Ескерту. 105-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

106. Әділ құн бойынша валюталық своп мәмілесін қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң айырма сомасына:

Дт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар"

Кт 4593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған кіріс";

2) теріс айырма сомасына:

Дт 5593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған шығыс"

Кт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер";

талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар".

107. Валюталау күні валюталық своп мәмілесін жабу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Сатып алынған шетел валютасынан алынған теңгедегі сомасына:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

Кт 2870 "Өзге де транзиттік есепшоттары",

сатылатын шетел валютасы сомасына:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары",
қысқа валюталық позицияның қарсы құн сомасына:

Дт 2870 "Өзге де транзиттік есепшоттары"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны
(валюталық қысқа позиция)",

валюталық своп мәмілесінің оң құны кезінде:

Дт 2870 "Өзге де транзиттік есепшоттары"

Кт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар",

валюталық своп мәмілесінің теріс құны кезінде:

Дт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны
(валюталық қысқа позиция)".

Валюталық своп мәмілесін қайта бағалаудан іске асырылған кірістер/
шығыстар сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

1) іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 4593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған
кіріс"

Кт 4895 "Своп операциялары бойынша кірістер"

5593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған
шығыс";

2) іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 4593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған
кіріс"

5895 "Своп операциялары бойынша шығыстар"

Кт 5593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған
шығыс".

Шетел валютасын кері сату бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер
сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шетел валютасында шартты талаптар сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6405 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты
талаптар" (валюталық своп мәмілесі үшін бөлек жеке
шот);

2) шетел валютасындағы шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6905 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты
міндеттемелер" (валюталық своп мәмілесі үшін бөлек
жеке шот)

Кт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция".

Ескерту. 107-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

108. Шет ел валютасын своп плюс форвард талаптарында кері сатып алу арқылы шетел валютасын сатып алу бойынша валюталық своп мәмілесін жасау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

шетел валютасын сату бойынша:

1) теңгедегі және шетел валютасындағы талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық қысқа позиция)",

сонымен бір мезгілде:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

Кт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер";

2) егер сату бағамы есептеу бағамынан төмен болған жағдайда:

Дт 5895 "Своп операциялары бойынша шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық қысқа позиция)";

3) егер сату бағамы есептеу бағамынан жоғары болған жағдайда:

Дт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар"

Кт 4895 "Своп операциялары бойынша кірістер";

4) шетел валютасын кері сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

шартты талаптар сомасына:

Дт 6405 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты талаптар" (валюталық своп мәмілесі үшін бөлек жеке шот)

Кт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция";
мәміле бағамы бойынша теңгедегі міндеттемелер сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6905 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты міндеттемелер" (валюталық своп мәмілесі үшін бөлек жеке шот).

Ескерту. 108-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

109. Валюталау күні валюталық своп мәмілесін ашу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған шетел валютасы сомасымен:

Дт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары",

сатып алынған шетел валютасынан алынған теңгедегі ақша сомасына:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

Кт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар";

2) алынып тасталды.

Ескерту. 109-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

110. Валюталық своп мәмілесін әділ құны бойынша қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң айырма сомасына:

Дт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар"

Кт 4593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған кіріс";

2) теріс айырма сомасына:

Дт 5593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған шығыс"

Кт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер";

3) талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар".

111. Валюталау күні валюталық своп мәмілесін жабу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

шетел валютасын сатып алуға жұмсалған теңге сомасына:

Дт 1870 "Өзге де транзиттік есепшоттары"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары",

сатып алынған шетел валютасы сомасына:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзақ позиция",
ұзын валюталық позицияның қарсы құн сомасына:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны
(валюталық ұзақ позиция)"

Кт 1870 "Өзге де транзиттік есепшоттары",
валюталық своп мәмілесінің оң құны кезінде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны
(валюталық ұзақ позиция)"

Кт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар",
валюталық своп мәмілесінің теріс құны кезінде:

Дт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1870 "Өзге де транзиттік есепшоттары".

іске асырылған кірістер және шығыстар сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) іске асырылған кірістер сомасына:

Дт 4593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған
кіріс"

Кт 4895 "Своп операциялары бойынша кірістер"

5593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған
шығыс";

2) іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 4593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған
кіріс"

5895 "Своп операциялары бойынша шығыстар"

Кт 5593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған
шығыс".

Шетел валютасын кері сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шетел валютасындағы шартты талаптар сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6405 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты
талаптар" (валюталық своп мәмілесі үшін бөлек жеке
шот);

2) шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6905 "Шетел валютасын сатып алу-сату бойынша шартты
міндеттемелер" (валюталық своп мәмілесі үшін бөлек
жеке шот)

Кт 6999 "Шетел валютасымен мәмілелер бойынша позиция".

Ескерту. 111-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

112. Пайыздық своп мәмілесін жасау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) пайыздық свопты сатып алу кезіндегі шартты талаптар сомасына:

Дт 6240 "Пайыздық своп"

Кт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы",

сонымен бір мезгілде, пайыздық свопты сатып алу кезіндегі шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

Кт 6740 "Пайыздық своп";

2) пайыздық свопты сату кезіндегі шартты талаптар сомасына:

Кт 6240 "Пайыздық своп"

Кт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы",

сонымен бір мезгілде, пайыздық свопты сату кезіндегі шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

Кт 6740 "Пайыздық своп".

Ескерту. 112-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

113. Әділ құн бойынша пайыздық свопты қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң айырма сомасына:

Дт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар" (пайыздық своп мәмілесі бойынша талаптарды есепке алуға арналған қосалқы шот)

Кт 4593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған кіріс";

2) теріс айырма сомасына:

Дт 5593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған шығыс"

Кт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер" (пайыздық своп мәмілесі бойынша міндеттемелерді есепке алуға арналған қосалқы шот),

пайыздық своп мәмілесінің әділ құнына есептелген оң/теріс түзетулер сомасына:

Дт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер" (пайыздық своп мәмілесі бойынша міндеттемелерді есепке алуға арналған қосалқы шот)

Кт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар" (пайыздық своп мәмілесі бойынша талаптарды есепке алуға арналған қосалқы шот).

114. Пайыздық своп мәмілесі бойынша сыйақы есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады.

1) төленуге тиісті сыйақы сомасына:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

Кт 2727 "Туынды қаржы құралдарымен операциялар бойынша есептелген шығыстар",

сонымен бір мезгілде:

Дт 5091 "Басқа банктермен жүргізілетін операциялар бойынша сыйақы төлеуге байланысты басқа шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық қысқа позиция)";

2) алынатын сыйақы сомасына:

Кт 1753 "Туынды қаржы құралдарымен операциялар бойынша есептелген кірістер"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзақ позиция", сонымен бір мезгілде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4091 "Басқа банктермен операциялар бойынша сыйақы алуға байланысты басқа кірістер".

Ескерту. 114-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

115. Мерзімдік төлемдерді пайыздық своп мәмілесінің талаптарына сәйкес жүргізу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

алынған сыйақы сомасына:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

Кт 1753 "Туынды қаржы құралдарымен операциялар бойынша есептелген кірістер",

төленген сыйақы сомасына:

Дт 2727 "Туынды қаржы құралдарымен операциялар бойынша есептелген шығыстар"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары".

Ескерту. 115-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

116. Пайыздық своп мәмілесінің мерзімі өткен күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) пайыздық свопты сатып алу кезіндегі шартты талаптар сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

Кт 6240 "Пайыздық своп",

сонымен бір мезгілде, пайыздық свопты сатып алу кезіндегі шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6740 "Пайыздық своп"

Кт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы";

2) пайыздық свопты сату кезіндегі шартты талаптар сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

Кт 6240 "Пайыздық своп",

сонымен бір мезгілде, пайыздық свопты сату кезіндегі шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6740 "Пайыздық своп"

Кт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы".

Ескерту. 116-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

5-параграф. Форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісімді есепке алу

Ескерту. 5-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

117. Банк салымы немесе заемына шетел валютасын тарту немесе орналастыру бойынша Форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісімді жасау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады.

Форвардтық (болашақ) пайыздық ставканы (FRA) сатып алу кезінде:

- шетел валютасын банк салымына/заемына тарту немесе орналастыру бойынша талаптар сомасына:

Дт 6230 "Болашақтағы сыйақы туралы сатып алынған келісім - қарсы есепшот"

Кт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы",

- шетел валютасын банк салымына/заемына тарту немесе орналастыру бойынша міндеттемелер сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

Кт 6730 "Болашақтағы сыйақы туралы сатып алынған келісім", форвардтық (болашақ) пайыздық ставканы (FRA) сату кезінде:

- шетел валютасын банк салымына/заемына тарту немесе орналастыру бойынша талаптар сомасына:

Дт 6330 "Болашақтағы сыйақы туралы іске асырылған келісім"

Кт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы",

- шетел валютасын банк салымына/заемына тарту немесе орналастыру бойынша міндеттемелер сомасына:

Дт 6999 "Шетел валютасымен жасалған мәмілелер бойынша позициясы"

Кт 6830 "Болашақтағы сыйақы туралы іске асырылған келісім - қарсы есепшот".

118. Форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісімнің әділ құны бойынша қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

егер банк форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісімді сатып алушы болып табылатын болса:

берілген пайыздық ставканың форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісім бойынша ағымдағы пайыздық ставкадан асып кеткен кезде, асып кеткен сомаға:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

Кт 2892 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер" (бөлек жеке шот),

сонымен бір мезгілде:

Дт 5570 "Шетел валютасындағы форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыс" (бөлек жеке шот)

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық қысқа позиция)".

Форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісім бойынша ағымдағы пайыздық ставка берілген пайыздық ставкадан асып кеткен кезде, асып кеткен сомаға:

Дт 1892 "Форвард операциялары бойынша талаптар" (бөлек жеке шот)

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзақ позиция", сонымен бір мезгілде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4570 "Шетел валютасы бойынша форвард операцияларын қайта бағалау бойынша жұмсалмаған кіріс" (бөлек жеке шот),

егер банк форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісімді сатушы болып табылатын болса:

форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісім бойынша берілген пайыздық ставканың ағымдағы пайыздық ставкадан асып кеткен кезде, асып кеткен сомаға:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

Кт 2892 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер" (бөлек жеке шот),

сонымен бір мезгілде:

Дт 5570 "Шетел валютасындағы форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар" (бөлек жеке шот)

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық қысқа позиция)".

Форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісім бойынша белгілеген пайыздық ставкадан ағымдағы пайыздық ставка асып кеткен кезде, асып кеткен сомасына:

Дт 1892 "Форвард операциялары бойынша талаптар" (бөлек жеке шот)

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзақ позиция", сонымен бір мезгілде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4570 "Шетел валютасы бойынша форвард операцияларын қайта

бағалау бойынша жұмсалмаған кіріс" (бөлек жеке шот).

119. Форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісім бойынша валюталау күні (өзгермелі және тіркелген пайыздық ставка арасындағы айырманы төлеу күні) мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

егер банк Форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісімді сатып алушы болып табылатын болса:

форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісім бойынша белгіленген пайыздық ставка ағымдағы пайыздық ставкадан асып кеткен кезде, асып кеткен сомасына:

Дт 2892 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер" (бөлек жеке шот)

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары",

форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісім бойынша ағымдағы пайыздық ставка белгіленген пайыздық ставкадан асып кеткен кезде, асып кеткен сомаға:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

Кт 1892 "Форвард операциялары бойынша талаптар" (бөлек жеке шот),

егер банк форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісімді сатушы болса:

форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA) туралы келісім бойынша ағымдағы пайыздық ставка белгіленген пайыздық ставкадан асып кеткен кезде, асып кеткен сомаға:

Дт 2892 "Форвард операциялары бойынша міндеттемелер" (бөлек жеке шот)

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары",

тіркелген пайыздық ставканың Форвардтық (болашақ) пайыздық ставка (FRA)) туралы келісім бойынша ағымдағы пайыздық ставкадан асып кеткен кезде, асып кеткен сомасына:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі

корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

Кт 1892 "Форвард операциялары бойынша талаптар" (бөлек жеке шот).

іске асырылған кірістер және шығыстар сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 4570 "Шетел валютасы бойынша форвард операцияларын қайта бағалау бойынша жұмсалмаған кіріс" (бөлек жеке шот)

Кт 4892 "Форвард операциялары бойынша кірістер" (бөлек жеке шот),

сонымен бір мезгілде:

Дт 5892 "Форвард операциялары бойынша шығыстар" (бөлек жеке шот)

Кт 5570 "Шетел валютасындағы форвард операцияларын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар".

Базалық активті банк салымына/заемына тарту немесе орналастыру күні басталған кезде баланстан тыс шоттар бойынша бұрын жүзеге асырылған бухгалтерлік жазбаларды іріктеу бойынша бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады.

6-параграф. Кредиттік-дефолттық своп мәмілелерін есепке алу

Ескерту. 6-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

120. Кредиттік-дефолт своп мәмілелерін жасау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады

1) сатып алушы кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша сатып алу кезінде: шартты талаптар сомасына:

Дт 6305 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты талаптар"

Кт 6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция".

Шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6805 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты міндеттемелер".

Төленген сыйлықақы сомасына (сыйлықақыны мәміле жасау күні төлеген жағдайда):

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі

корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар",

сонымен бір мезгілде:

Дт 5091 "Басқа банктермен жүргізілетін операциялар бойынша сыйақы төлеуге байланысты басқа шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық қысқа позиция)";

2) сатушы кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша сату кезінде: шартты талаптар сомасына:

Дт 6205 "Бағалы қағаздар сатып алу жөніндегі шартты талаптар"

Кт 6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция",

Шартты міндеттемелер сомасына (бағалы қағаздардың номиналды құны):

Дт 6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6705 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты міндеттемелерге",

алынған сыйлықақы сомасына (сыйлықақыны мәміле жасау күні төлеген жағдайда):

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзақ позиция", сонымен бір мезгілде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4091 "Басқа банктермен операциялар бойынша сыйақы алуға байланысты басқа кірістер".

Ескерту. 120-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

121. Сыйлықақыны кредиттік-дефолт своп мәмілесі талаптарына сәйкес есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша сатып алушы:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

Кт 2727 "Туынды қаржы құралдарымен басқа да операциялар бойынша есептелген шығыстар";

сонымен бір мезгілде:

Дт 5091 "Басқа банктермен жүргізілетін операциялар бойынша сыйақы төлеуге байланысты басқа шығыстар"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны (валюталық қысқа позиция)";

2) сатушы кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша:

Дт 1753 "Туынды қаржы құралдарымен операциялар бойынша есептелген кірістер"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзақ позиция",
сонымен бір мезгілде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны
(валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4091 "Басқа банктермен операциялар бойынша сыйақы алуға
байланысты басқа кірістер".

Ескерту. 121-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80, 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулыларымен.

122. Кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша сыйлықақы төлеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады

1) сатып алушы кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша:

Дт 2727 "Туынды қаржы құралдарымен басқа да операциялар
бойынша есептелген шығыстар"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі
корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар";

2) сатушы кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі
корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 1753 "Туынды қаржы құралдарымен операциялар бойынша есептелген кірістер".

Ескерту. 122-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80, 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулыларымен.

123. Кредиттік-дефолт своп мәмілесін әділ құны бойынша қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алушы кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша:

әділ құнның оң өзгеру сомасына:

Дт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзақ позиция",
сонымен бір мезгілде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны
(валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған

кіріс",

әділ құнның теріс өзгеру сомасына:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

Кт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

сонымен бір мезгілде баланстан тыс шот бойынша:

Дт 6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6805 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты

міндеттемелер",

есептелген оң/теріс қайта бағалау сомасына:

Дт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар";

2) сатушы кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша:

әділ құнның оң өзгеруі сомасына:

Дт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар"

Кт 2858 "Шетел валютасы бойынша валюталық ұзақ позиция",

сонымен бір мезгілде:

Дт 1859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны
(валюталық ұзақ позиция)"

Кт 4593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған
кіріс",

баланстан тыс шот бойынша бір мезгілде:

Дт 6205 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты талаптар"

Кт 6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция",

әділ құнның теріс өзгеру сомасына:

Дт 1858 "Шетел валютасы бойынша валюталық қысқа позиция"

Кт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер",

сонымен бір мезгілде:

Дт 5593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған
шығыс"

Кт 2859 "Шетел валютасының теңгемен көрсетілген қарсы құны
(валюталық қысқа позиция)",

баланстан тыс шот бойынша бір мезгілде:

Дт 6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6205 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты міндеттемелер",

Есептелген оң/теріс қайта бағалау сомасына:

Дт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар".

**Ескерту. 123-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының
2009.08.24. N 80 Қаулысымен.**

124. Кредиттік-дефолт своп мәмілесінің талаптарында көзделген жағдайлар басталған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алушы кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша:

бағалы қағаздарды нақты жеткізу жағдайында:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар"

1895 "Своп операциялары бойынша талаптар";

ақшалай есеп айырысуларды жүзеге асырған жағдайда:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар";

шартты талаптар және міндеттемелер сомасына:

Дт 6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6305 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты талаптар";

бір мезгілде:

Дт 6805 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты талаптар"

Кт 6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция";

іске асырылған кірістер сомасына :

Дт 4593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған кіріс"

Кт 4895 "Своп операциялары бойынша кірістер"

5593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған шығыс";

2) кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша сатушы:

бағалы қағаздар нақты жеткізілген жағдайда:

Дт 1201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1452 "Әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын бағалы қағаздар"

1481 "Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар"

2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар".

Кредиттік-дефолт своп мәмілесі бойынша алынған бағалы қағаздарды кейіннен есепке алу осы Нұсқаулықтың 6-тарауында көзделген тәртіппен жүзеге асырылады.

Ақшамен есеп айырысулар жүзеге асырылған жағдайда мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар";

шартты талаптар және міндеттемелер сомасына:

Дт 6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция"

Кт 6205 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты талаптар";

бір мезгілде:

Дт 6705 "Бағалы қағаздар сату жөніндегі шартты міндеттемелер"

Кт 6997 "Бағалы қағаздармен мәмілелер бойынша позиция",

іске асырылған шығыстар сомасына:

Дт 4593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған кіріс"

5895 "Своп операциялары бойынша шығыстар"

Кт 5593 "Своп операцияларын қайта бағалаудан жұмсалмаған шығыс".

Ескерту. 124-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

10-тарау. Хеджирлеу операцияларының бухгалтерлік есебі

Ескерту. 10-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-параграф. Ақша ағындарын хеджирлеуді есепке алу

Ескерту. 1-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

125. Ақша ағынының және сатып алынған/орналастырылған борыштық бағалы қағаздардың хеджирленуші баптың есебінде хеджирленуінің есебі хеджирлеу құралы есебінде жасалған пайыздық свопты пайдалану арқылы жүзеге асырылады. Ақша ағынының басқа қаржы құралдарын пайдалану арқылы хеджирлеу жүзеге асырылған жағдайда бухгалтерлік есеп осы параграфта көзделген тәртіпте және тиісті қаржы құралдарын есепке алу үшін осы

Нұсқаулықта көзделген баланстық шоттарды пайдалану арқылы жүзеге асырылады.

126. Сатып алынған актив немесе орналастырылған міндеттемелер бойынша сыйақы есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған актив бойынша:

Дт 1744 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынған бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер"

1746 "Әділ құны бойынша басқа жиынтық кіріс арқылы есепке алынған бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер"

Кт 4201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақылар алумен байланысты кірістер"

4452 "Әділ құны бойынша басқа жиынтық кіріс арқылы есепке алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақылар алумен байланысты кірістер";

2) орналастырылған міндеттеме бойынша:

Дт 5301 "Айналысқа шығарылған облигациялар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

Кт 2730 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша есептелген шығыстар".

Ескерту. 126-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

127. Хеджирлеу құралын әділ құны бойынша қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң айырма сомасына:

Дт 1895 "Своп операциялары бойынша талаптар"

Кт 3589 "Басқа да қайта бағалау бойынша резервтер";

2) теріс айырма сомасына:

Дт 3589 "Басқа да қайта бағалау бойынша резервтер"

Кт 2895 "Своп операциялары бойынша міндеттемелер".

128. Хеджирленетін бап бойынша сыйақы түрінде есептелген кірісті алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

Кт 1744 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынған бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер"

1746 "Әділ құны бойынша басқа жиынтық кіріс арқылы есепке алынған бағалы қағаздар бойынша есептелген кірістер";

хеджирленетін бап бойынша есептелген шығыстарды төлеу бойынша:

Дт 2730 "Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар бойынша есептелген шығыстар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар".

Ескерту. 128-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

129. Своп мәмілесі бойынша кезеңдік есеп айырысуларды жүзеге асыру бойынша мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) қарсы агенттен алынған сомаға:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар"

Кт 4201 "Әділ құны бойынша пайда немесе зиян арқылы есепке алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақылар алумен байланысты кірістер"

4452 "Әділ құны бойынша басқа жиынтық кіріс арқылы есепке алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақылар алумен байланысты кірістер";

2) қарсы агентке төлем сомасына:

Дт 5301 "Айналысқа шығарылған облигациялар бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыстар"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік есепшоттар".

Ескерту. 129-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2-параграф. Әділ құнды хеджирлеуді есепке алу

Ескерту. 2-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

130. Әділ құнды хеджирлеуді есепке алу мынадай тәртіппен жүзеге асырылады:

1) әділ баға бойынша хеджирлеу құралын қайта есептеуден алынған кірістер мен шығыстарды есепке алу осы Нұсқаулықтың 9-бөлімінде көзделген туынды қаржы құралдарын есепке алуға ұқсас жүзеге асырылады;

2) қаржылық есептілікте хеджирлеу құралдары бойынша кірістер және шығыстар хеджирленетін баптан кірістер мен шығыстар ұсынылатын пайдалар мен зияндар туралы есептің сол желілік бабында көрсетіледі. Хеджирлеу операциясының тиімді емес бөлігіне жататын кірістер мен шығыстар басқа да кірістер мен шығыстар бабында көрсетіледі.

131. Таза инвестицияларды хеджирлеуді есепке алу осы тарауда көзделген ақша ағындарын есепке алуға ұқсас жүзеге асырылады.

11-тарау. Төлем карточкаларымен және жол чектерімен операциялардың бухгалтерлік есебі

Ескерту. 11-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-параграф. Төлем карточкаларымен операцияларды есепке алу

Ескерту.1-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

132. Төлем карточкаларын әзірлеуші ұйыммен жасалған төлем карточкаларын әзірлеу шартының негізінде төлем карточкаларын әзірлеу үшін ақы төлеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1867 "Негізгі емес қызмет бойынша өзге де дебиторлар"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2013 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоты".

133. Төлем карточкаларын әзірлеуші ұйымнан немесе эмитент-банктен төлем карточкаларын алу кезінде алынған төлем карточкаларының құнына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 5922 "Негізгі емес қызметтен өзге шығыстар"

Кт 1867 "Негізгі емес қызмет бойынша өзге де дебиторлар".

134. Клиентке төлем карточкасын беру және клиенттің ағымдағы шотына ақшаны есептеу/аудару кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"
2013 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары"
2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"
2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоты"
Кт 2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"
2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары".

Ескерту. 134-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

135. Банк төлем карточкасына қызмет көрсеткені үшін комиссиялық сыйақы есептелген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1810 "Есептелген комиссиялық кірістер"
Кт 4608 "Өзге де комиссиялық кірістер".

136. Банк төлем карточкасына қызмет көрсеткені үшін есептелген сыйақыны төлеу күні мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"
2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"
Кт 1810 "Есептелген комиссиялық кірістер".

Ескерту. 136-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

137. Клиент төлем карточкасын пайдалана отырып тауарларға және/немесе қызмет көрсетуге ақы төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"
2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"
Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"
1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"
2013 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары"
2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары".

Ескерту. 137-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

138. Егер төлем карточкасы дебеттік-кредиттік болған жағдайда ақшаны төлем карточкасы бойынша дебеттік қалдық шегінде ағымдағы шотқа/ағымдағы шоттан есептеу/есептен шығару бойынша операцияларды бухгалтерлік есепке алуды жүргізу осы Нұсқаулықтың 134- 137-тармақтары аралығында көзделген тәртіпке ұқсас болады.

Ескерту. 138-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

139. Клиентке кредиттік карточка беру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады комиссия сомасына:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2013 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоты"

Кт 4608 "Өзге де комиссиялық кірістер",

клиент ұсынған кредиттік лимит сомасына:

Дт 1403 "Клиенттердің кредит карточкалары бойынша есепшоттар"

Дт 2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары".

Ескерту. 139-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

139-1. Кредиттік карточка бойынша құнсызданудан болған зияндардың орнын жабуға резервтер (провизиялар) құру кезінде осы Нұсқаулықтың 44-тармағында көзделген бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады.

Бұдан былай резервтер (провизиялар) азайған, кредиттік карточка бойынша борышты өтеу немесе баланстан есептен шығарған кезде осы Нұсқаулықтың 45, 46-тармақтарында көзделген бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады.

Ескерту. 1-параграф 139-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

140. Клиент төлем карточкасы бойынша төлемді жүзеге асырған жағдайда ақша сомасына мынадай бухгалтерлік жобалар жүзеге асырылады.

Дт 2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2013 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары".

Ескерту. 140-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

141. Кредиттік карточка бойынша берілген банк заемдары бойынша сыйақы есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1740 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі"

бойынша есептелген кірістер"

Кт 4403 "Клиенттердің кредит карточкалары бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

142. Клиент банкке банк заемдары бойынша есептелген сыйақы сомасын өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2013 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоты"

Кт 1403 "Клиенттердің кредит карточкалары бойынша есепшоттар"

1740 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша есептелген кірістер".

143. Клиент және банк арасында жасалған банктік заем шартының мерзімі өткен немесе бұзылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 1403 "Клиенттердің кредит карточкалары бойынша есепшоттар".

Ескерту. 143-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

2-параграф. Жол чектерімен операцияларды есепке алу

Ескерту. 2-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

144. Жол чектерін сатып алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1008 "Жол чектеріндегі ақша"

Кт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2013 "Басқа банктердің талап ету бойынша салымдары",
сонымен бір мезгілде баланстан тыс есепке алуда:

Кіріс 7339 "Әртүрлі құндылықтар және құжаттар".

145. Жол чектерін сатып алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

Кт 1008 "Жол чектеріндегі ақша",

сонымен бір мезгілде баланстан тыс есепке алуда:

Зиян 7339 "Әртүрлі құндылықтар және құжаттар".

146. Жол чектерімен операциялар бойынша комиссиялық кіріс сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

Кт 4608 "Өзге де комиссиялық кірістер".

146-1. Банк жол чектерін инкассоға қабылдаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) ақысы төленген жол чектері бланкілерінің шартты құндарын баланстан тыс есепке кіріске алу кезінде:

Кіріс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар";

2) жол чектерімен операциялар бойынша комиссиялық кіріс сомасына:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

Кт 4608 "Басқа да комиссиялық кірістер";

3) инкассоға қабылданған жол чектері бойынша келіп түскен және клиенттің ағымдағы шотына есептелген өтеу сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары";

4) жол чектері бланкілерінің шартты құны баланстан тыс есептен шығарылған кезде:

Шығыс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар".

Ескерту. 146-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

12-тарау. Банктік кепілдіктермен операциялардың бухгалтерлік есебі

Ескерту. 12-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-параграф. Клиент міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз етудің берілетін банктік кепілдіктерді есепке алу

Ескерту. 1-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

147. Клиенттің міндеттемесін қамтамасыз етудің берілетін банктік кепілдіктерді беру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) берілген банктік кепілдік бойынша шартты талаптар және міндеттемелер сомасына:

Дт 6055 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар"

Кт 6555 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар";

2) шығарылған банктік кепілдіктің әділ құнына:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

Кт 2869 "Берілген кепілдіктер".

Ескерту. 147-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

148. Шығарылған банктік кепілдіктер бойынша алғашқы танылған міндеттемелердің амортизациясы кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 2869 "Берілген кепілдіктер"

Кт 4606 "Кепілдіктермен операциялар бойынша комиссиялық кірістер".

Ескерту. 148-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

149. Банктік кепілдіктің қолданылу мерзімі өткен, кепілдік шарты жойылған немесе бұзылған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) берілген банктік кепілдік бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6555 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар"

Кт 6055 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар";

2) амортизацияланбаған комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт 2869 "Берілген кепілдіктер"

Кт 4606 "Кепілдіктермен операциялар бойынша комиссиялық кірістер".

Ескерту. 149-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

150. Берілген банктік кепілдік бойынша шартты міндеттемелерді реттеу үшін резерв құру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асады:

Дт 5465 "Шартты міндеттемелер бойынша резервтерге
(провизияларға) ақша бөлу"

Кт 2869 "Берілген кепілдіктер";

сонымен бір мезгілде, кепілдік шарты талаптарында банктің оның кредиторының пайдасына төлеген сомасын клиенттің өтеуі көзделген жағдайларда, резерв құру кезінде құрылған резерв сомасынан аспайтын сомаға:

Дт 1861 "Кепілдіктер бойынша дебиторлар"

Кт 4958 "Шартты міндеттемелер бойынша құрылған резервтерді
(провизияларды) қалпына келтіруден кірістер".

Ескерту. 150-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

151. Берілген банктік кепілдік бойынша міндеттемелердің реттелуі бойынша бұрын танылған резервтің азаюы және бұрын танылған өтем сомасының азаюы кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

резервтің азаю сомасына:

Дт 2869 "Берілген кепілдіктер";

Кт 4958 "Шартты міндеттемелер бойынша құрылған резервтерді
(провизияларды) қалпына келтіруден кірістер",

бұрын танылған өтеудің азаюы сомасына:

Дт 4958 "Шартты міндеттемелер бойынша құрылған резервтерді
(провизияларды) қалпына келтіруден кірістер"

Кт 1861 "Кепілдіктер бойынша дебиторлар".

Ескерту. 151-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

152. Банк банктік кепілдік сомасын немесе оның бір бөлігін төлеу туралы кредитордың талабын алған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

төлеу сомасына:

Дт 2869 "Берілген кепілдіктер";

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі
корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары",

сонымен бір мезгілде, берілген банктік кепілдік бойынша шартты міндеттемелердің азаю сомасына:

Дт 6555 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар"

Кт 6055 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар".

Ескерту. 152-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

153. Клиент банктік кепілдік бойынша төленген соманы өтеу кезінде нақты алынған ақша сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоты"

2205 "Жеке тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2211 "Занды тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2215 "Занды тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"

2217 "Занды тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"

Кт 1861 "Кепілдіктер бойынша дебиторлар".

2-параграф. Ақшаны кепілге қою арқылы берілген банктік кепілдіктерді есепке алу

Ескерту. 2-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

154. Ақша кепілімен берілген банктік кепілдікті беру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

берілген банктік кепілдік бойынша шартты талаптар сомасына:

Дт 6055 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар"

Кт 6555 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар",

Кепілдік шарты бойынша клиенттің міндеттемесін қамтамасыз ету ретінде қабылданған ақша сомасына:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоты"
2205 "Жеке тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"
2211 "Занды тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"
2215 "Занды тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"
2217 "Занды тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары"
Кт 2223 "Занды тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету
болып табылатын салым"
2240 "Клиенттердің міндеттемелерін қамтамасыз ету
(қардарлық, қарымжы) ретінде қабылданған ақшаны
сақтау шоты".

Сонымен бір мезгілде, банктің балансында банктік кепілдіктің әділ құнның сомасына осы Нұсқаулықтың 147-тармағының 2-тармақшасында көзделген бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

155. Банктің есеп саясаты белгілеген кезеңділікпен шығарылған өтелген (қамтамасыз етілген) банктік кепілдік бойынша алғашқы танылған міндеттеменің амортизациясы жүргізіледі және осы Нұсқаулықтың 148-тармағында көзделген бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады.

156. Банктік кепілдіктің кредиторларға талап қоймай қолданылу мерзімі өткен, кепілдік шарты жойылған немесе бұзылған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) кепілдік шарты бойынша клиенттің міндеттемесін қамтамасыз ету ретінде бұрын қабылданған ақша сомасына:

Дт 2223 "Занды тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету
болып табылатын салым"
2240 "Клиенттердің міндеттемелерін қамтамасыз ету
(қардарлық, қарымжы) ретінде қабылданған ақшаны
сақтау шоты"

Кт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі
корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоты"

2205 "Жеке тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2211 "Занды тұлғалардың талап ету бойынша салымдары"

2215 "Занды тұлғалардың қысқа мерзімді салымдары"

2217 "Занды тұлғалардың ұзақ мерзімді салымдары";

2) берілген банктік кепілдік бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6555 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы"

мүмкін талаптар"

Кт 6055 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар";

3) амортизацияланбаған комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт 2869 "Берілген кепілдіктер";

Кт 4606 "Кепілдіктермен операциялар бойынша комиссиялық кірістер".

Ескерту. 156-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80, 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулыларымен.

157. Банктік кепілдік сомасын төлеу туралы кредитордың талабын алған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) ақы төлеу сомасына:

Дт 1861 "Кепілдіктер бойынша дебиторлар"

Кт 1051 "Банктің Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік есепшоты"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы есепшоттары";

2) банк орындаған міндеттемелер сомасын кепілдік шарты бойынша клиенттің міндеттемесін қамтамасыз ету ретінде қабылданған ақша есебінен өтеу кезінде:

Дт 2223 "Заңды тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2240 "Клиенттердің міндеттемелерін қамтамасыз ету (қардарлық, қарымжы) ретінде қабылданған ақшаны сақтау шоты"

Кт 1861 "Кепілдіктер бойынша дебиторлар";

3) берілген кепілдік бойынша шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 6555 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар"

Кт 6055 "Берілген немесе расталған кепілдіктер бойынша болуы мүмкін талаптар".

3-параграф. Клиенттің мүлкін (ақшаны қоспағанда) кепілге қою арқылы берілген банктік кепілдікті есепке алу

Ескерту. 3-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

158. Клиенттің мүлігін (ақшаны қоспағанда) кепілге беру арқылы банктік кепілдікті беру кезінде осы Нұсқаулықтың 147-тармағында көзделген бухгалтерлік жазбалар, сондай-ақ мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

кепілге салынған мүлік құнына:

Кіріс 7250 "Қамтамасыз етуге (кепілге) қабылданған мүлік".

Кепіл затына құқықтарды белгілейтін құжаттардың (кепілдік шартының, банктік заемның, кепілдіктің түпнұсқалары және басқа құжаттар) шартты құнына :

Кіріс 7339 "Әртүрлі құндылықтар және құжаттар".

159. Банктік кепілдіктің қолданылу мерзімі өткен, кепілдік шарты жойылған немесе бұзылған кезде осы Нұсқаулықтың 149-тармағында көзделген бухгалтерлік жазбалар, сондай-ақ мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

кепіл мүлігін есептен шығару бойынша:

Шығыс 7250 "Қамтамасыз етуге (кепілге) қабылданған мүлік".

Кепіл затына құқықтар белгілейтін құжаттарды есептен шығару бойынша:

Шығыс 7339 "Әртүрлі құндылықтар және құжаттар".

160. Банк оның кредиторының пайдасына төлеген соманың клиенттің қайтаруы бойынша берілген банктік кепілдік және дебиторлық берешек бойынша міндеттемелерді реттеу үшін резерв құру кезінде осы Нұсқаулықтың 150-тармағында көзделген бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады.

161. Банк банктік кепілдік сомасын не оның бір бөлігін төлеу туралы кредитордың талабын алған кезде осы Нұсқаулықтың 152-тармағында көзделген бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады.

162. Клиент банктік кепілдік бойынша төленген соманы өтеген кезде осы Нұсқаулықтың 153-тармағында көзделген бухгалтерлік жазба, сондай-ақ мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

кепілге салынған мүлікті есептен шығару бойынша:

Шығыс 7250 "Қамтамасыз етуге (кепілге) қабылданған мүлік",

кепіл затына құқықтарды белгілейтін құжаттарды есептен шығару бойынша:

Шығыс 7339 "Әртүрлі құндылықтар және құжаттар".

4-параграф. Берілген банктік кепілдіктер бойынша дебиторлық берешекті есепке алу

Ескерту. 4-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

163. Банк кепілдік сомасын төлеу туралы кредитордың талабын қанағаттандыруының нәтижесінде туындаған дебиторлық берешекті қайта ресімдеу кезінде банк заемы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1411 "Клиенттерге берілген қысқа мерзімді заемдар"

1417 "Клиенттерге берілген ұзақ мерзімді заемдар"

Кт 1861 "Кепілдіктер бойынша дебиторлар".

Ескерту. 163-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

164. Банктік кепілдіктер бойынша дебиторлық берешектің құнсыздануынан болған зияндардың орнын жабуға резервтер (провизиялар) құру кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 5453 "Банктік қызметке байланысты дебиторлық берешек бойынша резервтерге (провизияларға) ақша бөлу"

Кт 1877 "Банктік қызметке байланысты дебиторлық берешек бойынша шығындарды жабуға арналған резервтер (провизиялар)".

164-1. Шығарылған банктік кепілдіктер бойынша дебиторлық берешектің құнсыздануынан болған зияндардың орнын жабуға құрылған резервтердің (провизиялардың) азаюы кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1877 "Банктік қызметке байланысты дебиторлық берешек бойынша шығындарды жабуға арналған резервтер (провизиялар)"

Кт 4953 "Банктік қызметке байланысты дебиторлық берешек бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден түскен кірістер".

Ескерту. 4-параграф 164-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.12.2017 № 252 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

165. Шығарылған банктік кепілдіктер бойынша дебиторлық берешек құрылған резервтер (провизиялар) есебінен банктің ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен және мерзімде баланстан есептен шығарылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1877 "Банк қызметімен байланысты дебиторлық берешек бойынша шығындарды жабуға арналған резервтер (провизиялар)"

Кт 1861 "Кепілдіктер бойынша дебиторлар".

Ескерту. 165-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (01.12.2013 бастап қолданысқа енгізіледі).

166. Алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (01.12.2013 бастап қолданысқа енгізіледі).

12-1-тарау. Вексельдермен операциялардың бухгалтерлік есебі

Ескерту. 12-1-тараумен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2009.08.24. N 80 Қаулысымен.

Ескерту. 12-1-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

1-параграф. Есепке қабылданған вексельдер бойынша операцияларды есепке алу

Ескерту. 1-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

166-1. Вексельдерді есепке қабылдау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) есепке алынған вексель сомасына:

Дт 1405 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар";

2) есепке алынған вексель бойынша дисконт сомасына:

Дт 1405 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері" (бөлек жеке шот)

Кт 1432 "Есепке алынған вексельдер бойынша дисконт";

3) есепке алынған вексель бойынша сыйлықақы сомасына:

Дт 1433 "Есепке алынған вексельдер бойынша сыйлықақы"

Кт 1405 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері";

4) алдыңғы вексель ұстаушылар есептеген сыйақы сомасына, есептелген вексель бойынша:

Дт 1406 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері бойынша

алдыңғы вексель ұстаушылар есептеген сыйақы"

Кт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар".

Сонымен бір мезгілде, кепіл затына құқық белгілейтін құжаттардың, клиентке міндетті қайтаруға жататын кепіл туралы шарттың және басқа құжаттардың түпнұсқасының 1 (бір) теңге шартты құнына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Кіріс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар".

166-2. Есепке алынған вексель бойынша дисконтты немесе сыйлықақыны амортизациялау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Есепке алынған вексель бойынша дисконт сомасына:

Дт 1432 "Есепке алынған вексельдер бойынша дисконт"

Кт 4405 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер";

2) есепке алынған вексельдер бойынша сыйлықақы сомасына:

Дт 5235 "Есепке алынған вексельдер бойынша сыйлықақы амортизациясы бойынша шығыстар"

Кт 1433 "Есепке алынған вексельдер бойынша сыйлықақы".

166-3. Есепке алынған вексельдер бойынша сыйақы есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1752 "Есепке алынған вексельдер бойынша есептелген кірістер"

Кт 4405 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

Есепке алынған вексельдер бойынша есептелген сыйақыны нақты алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 1406 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері бойынша алдыңғы вексель ұстаушылар есептеген сыйақы"

1752 "Есепке алынған вексель бойынша есептелген кірістер".

166-4. Есепке алынған вексель бойынша төлем мерзімі басталған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 1405 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері"

1406 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері бойынша алдыңғы вексель ұстаушылар есептеген сыйақы"

1752 "Есепке алынған вексельдер бойынша есептелген кірістер",

және сонымен бір мезгілде:

Шығыс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар".

166-5. Есепке алынған вексельді мерзімінен бұрын өтеу кезінде осы Нұсқаулықтың 166-4-тармағында көзделген бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады, сондай-ақ мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) есепке алынған вексель бойынша толық есептелмеген дисконт сомасына:

Дт 1432 "Есепке алынған вексель бойынша дисконт"

Кт 1405 "Клиенттердің есепке алынған векселі" (бөлек жеке шот);

2) есепке алынған вексель бойынша толық есептелмеген сыйлықақы сомасына:

Дт 1405 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері"

Кт 1433 "Есепке алынған вексельдер бойынша сыйлықақы".

166-6. Вексельді индоссалау кезінде осы Нұсқаулықтың 166-5-тармағында көзделген бухгалтерлік жазбалар, сондай-ақ мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

вексельдің есепке алу құнына және вексельді есепке алу құнынан асып кету сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"
1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 1405 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері"
4734 "Басқа да қайта бағалаудан іске асырылған кірістер",

және бір мезгілде:

Шығыс 7339 "Әр түрлі құндылықтар және құжаттар".

Ескерту. 166-6-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.08.2018 № 185 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

2-параграф. Вексель бойынша наразылық білдірілгеннен кейінгі операцияларды есепке алу

Ескерту. 2-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

166-7. Төлеуші есепке алынған вексельге ақы төлемеген жағдайда вексель бойынша төлем мерзімі басталған кезде вексель бойынша наразылық жасалғаннан кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) наразылық білдірілген вексель сомасына:

Дт 1425 "Клиенттердің наразылығы білдірілген вексельдері"

Кт 1405 "Клиенттердің есепке алынған вексельдері";

2) наразылық білдірілген вексельдер бойынша есептелген сыйақы сомасына:

Дт 1425 "Клиенттердің наразылығы білдірілген вексельдері"

Кт 1752 "Есепке алынған вексельдер бойынша есептелген кірістер";

3) наразылық білдірілген вексель бойынша төлеушінің келісімінсіз өндіріп алынған тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл) және комиссиялық кіріс сомасына:

Дт 1749 "Басқа да мерзімі өткен сыйақы"

1818 "Есептелген басқа да комиссиялық кірістер"

1879 "Есептелген тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл)"

Кт 4424 "Клиенттердің заемдар бойынша мерзімі өткен берешектері бойынша сыйақы алумен байланысты кірістер"

4608 "Басқа да комиссиялық кірістер".

166-8. Вексель бойынша берешекті қайтармауға қатысты объективті белгілер болған кезде, вексель бойынша наразылық білдірілгеннен кейін наразылық білдірілген вексель бойынша жасалған резервтер (провизиялар) сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 5455 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша резервтерге (провизияға) ақша бөлу"

Кт 1428 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар)".

166-9. Наразылық білдірілген вексель бойынша берешекті өндіріп алу мүмкін болмаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

құрылған резервтердің (провизиялардың) есебінен берешекті есептен шығару сомасына:

Дт 1428 "Клиенттерге берілген заемдар және қаржы лизингі бойынша резервтер (провизиялар)"

Кт 1425 "Клиенттердің наразылық білдірілген вексельдері"

1749 "Басқа да мерзімі өткен сыйақы"

1818 "Есептелген басқа да комиссиялық кірістер"

1879 "Есептелген тұрақсыздық айыбы (айыппұл, өсімпұл)", және бір мезгілде:

Шығыс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар".

Ескерту. 166-9-тармақ жана редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (01.12.2013 бастап қолданысқа енгізіледі).

166-10. Алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 25.02.2013 № 63 қаулысымен (01.12.2013 бастап қолданысқа енгізіледі).

3-параграф. Домицильдендірілген вексельдерге ақы төлеу бойынша операцияларды есепке алу

Ескерту. 3-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

166-11. Вексельдерді домицильдендіру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) домицильдендірілген вексельдер бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 6180 "Вексельдер бойынша ықтимал талаптар"

Кт 6680 "Вексельдер бойынша ықтимал міндеттемелер",

және сонымен бір мезгілде, кепіл затына құқық белгілейтін құжаттардың, клиентке міндетті қайтаруға жататын кепіл туралы шарттың және басқа құжаттардың түпнұсқасының 1 (бір) теңге шартты құнына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Кіріс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар";

2) домицилианттың міндеттемелерін қамтамасыз ретінде қабылданатын ақша сомасына:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 2213 "Жеке тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2223 "Заңды тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2240 "Клиенттердің міндеттемелерін қамтамасыз ету (кепілсалым, кепілзат) ретінде қабылданған ақшаны сақтау шоты";

3) комиссиялық кіріс сомасына:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

Кт 4608 "Басқа да комиссиялық кірістер".

166-12. Домицилиат вексель бойынша төлем жасаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) вексель бойынша төлем сомасына:

Дт 2213 "Жеке тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2223 "Заңды тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2240 "Клиенттердің міндеттемелерін қамтамасыз ету (кепілсалым, кепілзат) ретінде қабылданған ақшаны сақтау шоты"

Кт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары";

2) домицилдендірілген вексель бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 6680 "Вексельдер бойынша ықтимал міндеттемелер"

Кт 6180 "Вексельдер бойынша ықтимал талаптар",

және сонымен бір мезгілде:

Шығыс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар".

4-параграф. Вексельдерді инкассоға қабылдау бойынша операцияларды есепке алу

Ескерту. 4-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

166-13. Вексельдерді инкассоға қабылдау кезінде кепіл затына құқық белгілейтін құжаттардың, клиентке міндетті қайтаруға жататын кепіл туралы шарттың және басқа құжаттардың түпнұсқасының 1 (бір) теңге шартты құнына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Кіріс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар".

166-14. Инкассоға қабылданған вексель бойынша төлемді алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

алынған төлем сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

4608 "Басқа да комиссиялық кірістер";

және сонымен бір мезгілде:

Шығыс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар".

5-параграф. Вексельдерді авалирлеу бойынша операцияларды есепке алу

Ескерту. 5-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

166-15. Вексельге аваль қою кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 6180 "Вексельдер бойынша ықтимал талаптар"

Кт 6680 "Вексельдер бойынша ықтимал міндеттемелер";

2) аваль бойынша міндеттемелерді қамтамасыз ету ретінде қабылданатын ақша сомасына:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Заңды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 2213 "Жеке тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2223 "Заңды тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2240 "Клиенттердің міндеттемелерін қамтамасыз ету (кепілсалым, кепілзат) ретінде қабылданған ақшаны сақтау шоты";

3) кепіл мүлкінің құнына:

Кіріс 7250 "Қамтамасыз етуге қабылданған мүлік (кепіл)".

Сонымен бір мезгілде, кепіл затына құқық белгілейтін құжаттардың, клиентке міндетті қайтаруға жататын кепіл туралы шарттың және басқа құжаттардың түпнұсқасының 1 (бір) теңге шартты құнына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Кіріс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар".

166-16. Авалирленген вексель бойынша төлемдерді жүзеге асыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 6680 "Вексельдер бойынша ықтимал міндеттемелер"

Кт 6180 "Вексельдер бойынша ықтимал талаптар";

2) аваль бойынша міндеттемелерді қамтамасыз ету ретінде бұрын қабылданған ақша сомасына:

Дт 2213 "Жеке тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2223 "Занды тұлғалардың міндеттемелерін қамтамасыз ету болып табылатын салым"

2240 "Клиенттердің міндеттемелерін қамтамасыз ету (кепілсалым, кепілзат) ретінде қабылданған ақшаны сақтау шоты"

Кт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары";

3) кепіл мүлкінің құнына:

Шығыс 7250 "Қамтамасыз етуге қабылданған мүлік (кепіл)".

Сонымен бір мезгілде, кепіл затына құқық белгілейтін құжаттардың, клиентке міндетті қайтаруға жататын кепіл туралы шарттың және басқа құжаттардың түпнұсқасының 1 (бір) теңге шартты құнына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Шығыс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар".

166-17. Мүлікпен қамтамасыз етілген авалирленген вексельге ақы төлеу кезінде (ақшаны қоспағанда), мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады :

1) авалирленген вексель бойынша ақы төлеу сомасына:

Дт 1861 "Кепілдіктер бойынша дебиторлар"

Кт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар";

2) авалирленген вексель бойынша банк орындаған міндеттеме сомасын өтеу кезінде:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

2203 "Занды тұлғалардың ағымдағы шоттары"

2204 "Жеке тұлғалардың ағымдағы шоттары"

Кт 1861 "Кепілдіктер бойынша дебиторлар",

және сонымен бір мезгілде:

Шығыс 7339 "Әр түрлі құндылықтар мен құжаттар",

кепіл мүлкінің құнына:

Шығыс 7250 "Қамтамасыз етуге қабылданған мүлік (кепіл)";

3) авалирленген вексель бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 6680 "Вексельдер бойынша ықтимал міндеттемелер"

Кт 6180 "Вексельдер бойынша ықтимал талаптар".

166-18. Міндеттеме қамтамасыз етілмеген авалирленген вексельді есепке алу осы Нұсқаулықтың 12-тарауының 1-параграфында көзделген тәртіппен жүзеге асырылады.

166-19. Мүлік кепілімен (ақшаны қоспағанда) қамтамасыз етілген авалирленген вексельді есепке алу осы Нұсқаулықтың 159 - 162-тармақтарында көзделген тәртіппен жүзеге асырылады.

6-параграф. Вексельдерді делдалдық тәртіппен акцептеу бойынша операцияларды есепке алу

Ескерту. 6-параграфтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

166-20. Вексельдерді делдалдық тәртіппен акцептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 6180 "Вексельдер бойынша ықтимал талаптар"

Кт 6680 "Вексельдер бойынша ықтимал міндеттемелер";

2) комиссия сомасына:

Дт 1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 2869 "Берілген кепілдіктер".

Ескерту. 166-20-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

166-21. Акцептелген вексельге ақы төлеу бойынша бастапқы танылған міндеттемені амортизациялау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 2869 "Берілген кепілдіктер".

Кт 4608 "Басқа да комиссиялық кірістер".

Ескерту. 166-21-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

166-22. Акцептелген вексель бойынша төлемді жүзеге асыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 6680 "Вексельдер бойынша ықтимал міндеттемелер"

Кт 6180 "Вексельдер бойынша ықтимал талаптар";

2) амортизацияланбаған комиссиялық сыйақы сомасына:

Дт 2869 "Берілген кепілдіктер".

Кт 4606 "Кепілдіктермен операциялар бойынша қызмет көрсету үшін комиссиялық кірістер".

Ескерту. 166-22-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

166-23. Акцептелген вексельге ақы төлеу бойынша міндеттемелерді реттеу үшін резервтер (провизиялар) жасау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 5465 "Шартты міндеттемелер бойынша резервке (провизияға) ақша бөлу"

Кт 2869 "Берілген кепілдіктер";

сонымен бір мезгілде, банк пен вексель ұстаушы арасында вексельді ақы төлеуге қабылдау туралы мәміленің шартында банк өзінің кредиторының пайдасына төлеген соманы кредитордың қайтаруы көзделген жағдайларда оны құру кезінде жасалған резервтер (провизиялар) сомасынан аспайтын сомаға:

Дт 1861 "Кепілдіктер бойынша дебиторлар"

Кт 4958 "Шартты міндеттемелер бойынша жасалған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден кірістер".

Ескерту. 166-23-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

166-24. Делдалдық тәртібімен акцептелген вексель бойынша төлемді жүзеге асыру кезінде акцептелген вексель бойынша ақы төлеу сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 2869 "Берілген кепілдіктер"

1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

Кт 1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар".

Ескерту. 166-24-тармаққа өзгерту енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2011.01.31 № 4 (қолданысқа енгізілу тәртібін 3-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

166-25. Акцептелген вексельге ақы төлеу бойынша банк орындаған міндеттеме сомасын өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 1001 "Кассадағы қолма-қол ақша"

1051 "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіндегі корреспонденттік шот"

1052 "Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар"

Кт 1861 "Кепілдіктер бойынша дебиторлар".

Шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 6680 "Вексельдер бойынша ықтимал міндеттемелер"

Кт 6180 "Вексельдер бойынша ықтимал талаптар".

13-тарау. Қорытынды ережелер

167. Осы Нұсқаулықта реттелмеген мәселелер, Қазақстан Республикасының заңнамасында және халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарында көзделген тәртіппен шешіледі.